

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKR. NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 30 (488)

LETO X.

NOVO MESTO, 30. julija 1959

UREJUJE uredniški odbor - UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA: Časopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

LETA 1960: ŠE VEČ KRUHA!

V ponedeljek, 20. julija so se zbrali v dvorani Sindikalnega doma v Novem mestu upravniki kmetijskih zadrug vsega okraja. Posvetovanje je sklicala OZZ Novo mesto. Udeležil se ga je tudi podpredsednik OLO Viktor Zupančič. Upravniki zadrug, predstavniki Poslovnih zvez ter vodstvo OZZ so se pogovarjali o nalogah, ki jih bo moralo kmetijstvo izpolniti v letošnji jeseni in prihodnji pomladi. Kritično so ocenili uspehe dosedanjega dela. Jugoslavija se je odpovedala pomoči, ki jo je prejela iz Amerike. To odločitev komentirajo v tujini na razne načine. Dvomijo v to, da bi jugoslovansko kmetijstvo že toliko napredovalo, da bi bilo sposobno zadovoljiti vse potrebe in trdijo, da sta le dve možnosti, ali izreden uspeh jugoslovanskega kmetijstva, ali pa lakota v letu 1960.

Naš odgovor na takšna ugibanja je zelo kratek in presenetljiv: v žitornih predelih Jugoslavije so letos prepolni že vsi žitni silosi. Letošnji pridelek je tako obilen, da je dala vojska na razpolago številna skladišča in še vedno morajo žito začasnó spravljati v šole. Javne stavbe in druga poslopja. Ko so na konferenci dolenski kmetije pregledali dosedanje delo in kritično ocenili dosedanje uspehe, so ugotovili, da proizvodnjo lahko toliko dvignejo, da bomo v celoti uspešni, čeprav ne bo šlo brez naporov. Pogovor je tekel največ o pripravah za jesensko in spomladansko setev ter o pitanju živine, ki je edina rešitev iz težkega položaja preskrbe z govejim mesom.

Ponedeljkova konferenca upravnikov je bila že tretja, ki jo je letos sklicala OZZ Novo mesto. Na obeh dosedanjih so se pogovarjali o nalogah kmetijskih zadrug, ki so glavne nosilke politike na vasi. Sprejeli so ustrezne sklepe, ki so pomembni za daljše razdobje in jim torej nimamo več kaj dodajati. Ugotavljamo lahko le, kaj smo in kaj nismo uresnili; to pa je tudi bil glavni namen ponedeljkove konference.

Vse kmetijske zadruge morajo delovati na osnovi vnaprejšnjih letnih programov. Na konferenci 7. januarja letos so se pogovarjali o tem. Le gospodarski program, ki upošteva pogoje razvoja kmetijstva na področju zadrug, zagotavlja uspeh. S taktično kampanjsko akcijo na žviž okraja ali OZZ bodisi za jesensko setev, kooperacijo, gojitev te ali one nove rastline in podobno, moramo prenehati. Kmetijstvo ni kampanjska akcija, najmanj pa naše, takšno kot je in kot smo delo v njem zastavili. Če sedaj moramo razmišljati o kulturnih, ki jih bodo posamezne zadruge gojile, o organiziranem pitanju živine in o gospodarskem kmetijskem razvoju posameznih zadrug.

Cas, ko smo se še lahko kampanjsko zagrizli v akcijo jesenske setve italijanskih vrst žita, povsod in za vsako ceno, je že minil. Dolenski kmet je spoznal, da bo rešil svoj obstoj le, če se bo vklju-

čil v razvoj in v njem sodeloval. Po prvih uspehih in po vnaprejšnji letni italijanske pšenice, lahko se računamo z njegovim polnim razumevanjem. Prav zato pa moramo razmišljati o tem, kaj bomo kje pridelovali. Čas zahteva specializacijo ali bolje: rajonizacijo moramo uvesti tudi v kmetijstvu. Z drugimi besedami, odločiti se moramo za posamezne kulture.

Sele ko bo vsaka zadruga izdelala takšen program svojega dela in ta program tudi uresničevala, bomo imeli jamstvo, da bodo uresničeni tako 5-letni plan perspektivnega razvoja, kot tudi družbeni plani občin na področju kmetijstva.

Ne le do plana, ampak tudi čez!

Občinski ljudski odbori so posvetili letos pri sestavljanju družbenih planov več pozornosti kot kdajkoli doslej kmetijstvu. Kmetijske zadruge so jim dale osnovne podatke. Povedale so, kaj potrebujejo, da bi se kmetijstvo uspešno razvijalo. Vse to nalaga zadrugam odgovornost pred družbo, da bodo naloge, ki so jih sprejele, res tudi uresničile. Pogoji za udeležbo na kmetijskih investicijskih natečajih so več kot ugodni. Premalo jih izkoriščamo. Se je čas za pripravo načrtov za nove nasade, za gradnjo novih kmetijskih objektov in za nabavo mehanizacije, ki je eden izmed osnovnih pogojev za

uspešen razvoj. Vse zadruge ne kažejo dovolj skrb in so posamezne za udeležbo na natečajih doslej naredile zelo malo. Počistiti je treba, ker čas beži!

Načrtov za razvoj, ki smo jih izdelali v sodelovanju z občinami, ne smemo več razumeti tako togo kot doslej. Pripravljenost ljudi, ki so jo vzbudili letos doseženi uspehi, nam omogoča načrte ne le doseči, ampak tudi presegati. Razne manjše težave, ki se in se bodo še nekaj časa pojavljale, nam ne smejo jemati volje in nas delati ravnodušnih.

Dobro, več in ceneje

Ta organizirana proizvodnja nam omogoča proizvajati ceneje in več kvaliteten izdelkov. Torej troje: dobro, več in ceneje. Le če je na tržišču dovolj kvalitetnih izdelkov, je tržišče tudi trdno. Kupci ne iščejo izdelkov in tržišča z nepravilnimi posegi ne kvarijo. Prva naloga, organizirano programsko delo, omogoča drugo, organizirano proizvodnjo, ki jamči tudi zadostno količino proizvodov. Vse troje pa je pogoj za brezkompromisno uresničevanje politike cen v kmetijstvu, ki nam jo nalaga odlok sveta za blagovni promet. Ko smo že dovolj proizvedli, moramo poskrbeti le še za to, da bodo proizvodi po vnaprejšnji pripravi, najkrajši poti, prišli do potrošnika. To je le nekaj besed, ki vsebujejo mnogo pomembnih nalog.

Tudi več politike!

Naloge, ki smo jih našli doslej, niso le kmetijske in

Motel pri Otočcu odobren

Jugoslovanska investicijska banka, centrala za Slovenijo, je pred dnevi odobrila na temlju 31. natečaja za zidanje motelov na turistično važnih cestah in za rekonstrukcijo restavracij v turističnih krajih začetek gradnje 3 motelov v Sloveniji: v Postojni (blizu Postojnske jame), v Kranjski gori in pri gradu Otočec ob avtomobilski cesti Ljubljana-Zagreb. Motel (hotel za potujoče, motorizirane turiste) pri Otočcu bo imel 62 ležišč in garaže; predračunska vrednost investicij je 39,5 milijona dinarjev.

gospodarske; so hkrati tudi zelo politične. Pogodbeno sodelovanje kmeta z zadrugo oziroma boj zanj ne sme biti več le kampanjski zalet v jeseni in spomladi, kot je bil doslej. Postati mora način dela v kmetijstvu. To nam omogočajo številna dejstva: kmetijske zadruge so že postale organizator novega načina proizvodnje. Kmetijski stroji postajajo v novi proizvodnji in zaradi pomanjkanja delovne sile na vasi neobhodno potrebni kmetu. Brez strokovne službe, umetnih gnojil in sortnih semen ni večjih hektarskih donosov. Vse to nudi kmetu zadruga in zato je kmetijska zadruga postala

(Nadaljevanje na 2. strani)

Viado Lamut: POLETJE

Obisk predstavnikov CARE

16. julija sta obiskala Novo mesto v spremstvu tov. Mare Osolnik - Rupenove predstavnika organizacije CARE, gospa Lee in gospod Selz. Pri sprejemu gostov, ki je bil v stolpi dvorani Kmetijske šole na Grmu, so bili navzoči predstavniki našega šolstva in zdravstva ter občine in okraja Novo mesto, med njimi: podpredsednica OLO ing. Vilma Pirkovič, pred-

sednik ObLO Maks Vale, od zdravstvenih in prosvetnih delavcev pa Slavko Kastelic, dr. Božo Oblak, Stanko Muzlovič, Francka Slak in upravnik Kmetijske šole Girm ing. Milan Bračička.

Organizacija CARE je do nedavnega nudila le pomoč v hrani, ki so jo razdeljevale nato naše ustanove in dobrodelne organizacije. Lani pa je Zavod za pospeševanje gospodinjstva Novo mesto izdelal obširen elaborat o potrebah gospodinjstva šolstva na našem področju. Organizacija CARE je nato obljubila pomagati tudi pri razvijanju našega strokovnega šolstva s pošiljanjem raznih tehničnih predmetov, ki so za tak pouk neobhodno potrebni.

Oba predstavnika CARE sta se na sestanku zanimala za stanje našega šolstva, gostoto prebivalstva, število šolajočih se otrok, stanje šolskih poslopij, organizacijo zdravstvenih služb in podobno. Potrebna pojasnila so jim dali predstavniki občine Novo mesto Maks Vale, dr. Božo Oblak ter Slavko Kastelic. Sestanek je bil zaključen v prijetnem vzdušju. Oba predstavnika CARE sta si prejšnji dan ogledala nekatere šole in zdravstvene ustanove na področju OLO Novo mesto. V Novem mestu so si gostje ogledali jubilejno razstavo slik akademskega slikarja Božidarja Jakca, nato pa še obiskali zdravilišče Dolenjske Toplice.

Predsednik Tito v Sloveniji

Predsednik republike Josip Broz Tito je minuli četrtek obiskal Ljubljano, kjer si je po obisku sanatorija »Emona« ogledal novo zgradbo Ljudske skupščine Slovenije. Ta dan je obiskal tudi III. mednarodno grafično razstavo v Moderni galeriji. Tovariši Tito je prebil zatek nekaj dni na Brdu pri Kranju, v nedeljo pa je s sprogo Jovanko in spremstvom obiskal Goriška Brda, odkoder se je vračal skozi Novo Gorico in Vipavsko dolino. V Dobrovem si je predsednik republike ogledal sodobno vinsko klet, nato pa so se visoki gostje napotili mimo novih vinogradov in sadovnjakov v Vipolže, kjer so jim postregli v malico in s pristnimi domačimi pijačami ter svežim sadjem.

Slavje na Podstenicah

Na Podstenicah v Rogu bo 23. avgusta zborovanje slovenske mladine in hkrati pohod na Rog 600 slovenskih in hrvaških tabornikov. Počastili bodo spomin skolevcev in mladincev, ki so se med NOB zbirali v roških gozdovih ter maja 1943 na Podstenicah ustanovili Inicijativni odbor Zveze slovenske mladine. Na področju Roga so bile med borbo najrazličnejše skolevske in druge politične šole, iz kate-

rih so odhajali mladinci v razne enote NOB in na teren. Svečanosti se bodo udeležili delovni ljudje in mladina vse Slovenije, saj se bo zbralo na Podstenicah približno 6000 udeležencev. Na popoldanskem zborovanju bodo govorili nekdanji mladinski voditelji in aktivisti. Hkrati bo tudi kratek kulturni program. Popoldan pa si bodo udeleženci zborovanja ogledali znamenitosti Roga: Bazo 20 in številne partizanske bolnišnice.

Vabimo mladino in delovne ljudi Dolenjske naj se republiškega zborovanja mladine na Podstenicah v čim večjem številu udeležijo. O prireditvi bomo obširneje še poročali.

26 držav na sejmu tehnike v Beogradu

Od 23. avgusta do 2. septembra bo v Beogradu III. mednarodni sejem tehnike in tehničnih dosežkov, na katerem bo razstavljalo 508 jugoslovanskih podjetij in 597 tvež 23 držav. Pribl. 60 odstotkov vseh razstavljavcev odpadne na strojegradnjo in kovinsko predelovalno industrijo. Največ prostora bodo zavzeli na letošnjem sejmu veliki stroji, industrijski motorji in motornih vozil ter elektroindustrija.

Na Bučki so izvolili prvi poravnalni svet

Zbor volivcev na Bučki, ki je bil 19. julija, je bil kar dobro obiskan. Razen krajevnih zadev, šolstva in drugih vprašanj so volivci na zboru izvolili tudi prvi poravnalni svet v sevniški občini. Državlani se bodo lahko - če bodo hoteli ta svoj organ pravilno uporabiti - izognili marsikakšni pravdarji in nepotrebnim potom. Zboru volivcev na Bučki bodo v kratkem sledili tudi drugi podobni nalogami.

VREME

ZA ČAS OD 31. JULIA DO 9. AVGUSTA
Prevladovalo bo lepo vreme Padavine pričakujemo med 31. julijem in 1. avgustom ter okrog 7. avgusta.

Tukaj Opekarna Zalog! V prvi polovici letošnjega leta smo proizvodni plan dosegli in celo presežili. Če bo šlo tako naprej do konca leta, bomo letni plan presežili za 20%. S surovo opeko smo precej natrpali, malo nam ponagaja peč za žganje opeke. Kupujemo nov ventilator. Z njim bomo pospešili naravno sušenje opeke, resno pa razmišljamo tudi o rekonstrukciji obrata, ki nam bo dala novo umetno sušilnico.

Tam občinski odbor SZDL Senovo? Kaj je novega? — 23. avgusta bomo na Bohorju pod pokroviteljstvom sekretarja za industrijo ZIS Sergeja Kraigherja, ki bo na svečanosti tudi govoril, počastili spomin Kozjanskega odreda. Kočo na Bohorju že dokončujemo, letake za proslavo imamo že pripravljene, pravkar se pogovarjamo še o organizaciji udeležbe. Pričakujemo blizu 5000 ljudi, nekaj iz naše občine, nekaj iz celjskega okraja in Zasavja. Na slavnost vabimo vse nekdanje borce in aktiviste Kozjanskega odreda.

Strojna postaja KPPZ Brežice: z žetvijo pšenice smo že končali. S kombajnom smo poželi več kot 80 ha pšenice in opravili 250 efektivnih ur pri žetvi. Vse priprave za jesensko setev na naših posevkih in ekonomijah smo zaključili in zorali strnišča. Imamo tudi 5 buldožerjev, ki rigolajo stelnjake in pripravljajo neorne površine za setev na posestvu Mestni log pri Metliki ter v občini Črnomelj.

Je tam opekarna Prečna? Kako poteka vaša proizvodnja? — Točno po planu! Imamo težave z delovno silo in tudi vreme nas skrbi. Prodaja opeke je v redu. Ker so kapacitete peči manjše kot stroja za proizvodnjo opeke, imamo surove opeke dovolj. Na razširitev obrata ne moremo misliti, ker bomo do konca leta 1961 šele izplačali anuitete prvega posojila. Kljub temu smo proizvodnjo za lastno pobudo brez investicij povečali od 1.400.000 na 2.000.000 kosov letno.

Halo, KZ Mokronog, kaj je novega pri vas? — Upravnik ni doma, jaz sem šele en mesec v službi in ne vem nič. Grem po računovodkinjo.

To je bilo vse, kar smo izvedeli »novega« v Mokronogu. Deset minut smo čakali na računovodkinjo, nato pa slučajno odložili. Pomembna novica in desetminutno čakanje pri odpremi aparatu nas stane 320 din, kot so nam povedali na pošti...

Za kilogram semena — mernik pridelka

Drvim po avtomobilski cesti. Danes bomo obiskali kmetovalce, ki so pričeli že lani z novim načinom obdelave zemlje. Letošnja žetev je potrdila pravilnost njihove poti. Dež, ki ga kmetje vse letošnje poletje rotijo, da naj preneha, se nalahko zaganja v stekla avtomobila. Prši. V Trebnjem se poslovlom od nove ceste. Ze smo v Sentlovrencu.

Kmet, ki proda 5 tednov staro tele, ni dober kmet...

Dobro jutro, gospodar! sem pozdravil Avgusta Jerlaha na Vel. Gabru. Zmotil sem ga pri zajtrku. Odzdravil je in si na hitro obrisal usta.

Koliko repov imate privezanih? je bilo prvo vprašanje.

Dvanajst jih je zdaj, to je več kot sem imel prej. Nekateri se jezijo zaradi telet, ker jih ne morejo prodati. Veste, z novo uredbo smo na hitro presekali dosedanje navade. Toda uspeh je že tu: vsak kmet ima privezane več živine kot dozdaj.

Hvalijo vas za dobrega živinorejca in naprednega kmeta. Kaj pravite?

Živino redim, ker se mi to najbolj plača. Delovne sile primanjkuje, kmetijskih strojev je še premalo. Zdaj imam 6 živali brejih — tri telete in tri krave, tako da bo zaroda dovolj. Razmišljam o tem, da bi opustil vse drugo in se posvetil le živinoreji.

Kmet, ki proda 5 tednov staro tele, ni dober kmet. V enem letu ga lahko zredi od 100 kg na 400 kg teže. Kar izračunajte, koliko več bi dohbil zanj!

Je pri vas kaj črnih odkupov živine?

Ne, tega tudi prej ni bilo. Naš odkupovalec je pošten, ljudje ga poznajo in mu zaupajo. Mimo zadruge gre le zamenjava plemenske živine. K nam prihajajo kmetje iz Lašče in kupujejo montaforne, jih poredijo in prodajo nato za dvakratno ceno naprej kot plemenske krave. Zviti so in bolj pametni kot naši rejci.

Kaj pa italijanka? Pridelali ste največ v zadrugi.

Italijanka mi bo dala letos iz vsakega kilograma posejanega semena mernik pridelka! Delal sem pa tako kot je treba in upošteval vsa navodila do pike. Pridelal sem 4.200 kg na hektar. Ko bi bil le kombajn za žetev. Za 7.000 dinarjev opravi žetev in mladeč na hektaru žita. Ko bi bili ljudje bolj pametni... Pogovoriti se bo treba o združevanju parcel in uvesti kolo-bar. Kombajn se izplača le na večji površini. V jeseni bom sejal samo italijanko, pa tudi drugi se bodo letos odločili in jo sejali v sodelovanju z zadrugo.

Vi kmeta poznate, saj ste sam trden kmet. Povejte česa mu najbolj manjka?

Zdrave pameti! Premalo uporablja svinčnik in papir. Kalkulacija mu

je še vedno tuja stvar. Malo boljše je že, odkar imamo zadržne svete, toda težko je, posebno pozimi, dobiti kmete skupaj. Če bi bilo po mojem, bi morali biti pozimi na vsakem zaokroženem območju kmetijski tečaji.

Imam veselje...

Marijo Zgajnar sem dobil doma, na Mirni. Ni kmetica, žena obrtnika je. Stala je pred hlevom na dvorišču in ljubee opazovala živino v njem. Pravkar je položila krmno.

Dobro dan! Rade jedo?

O, rade, rade! Veste, veselje imam z živino. Doma sem iz Sodražice, tam je doma tudi živinorejca. Kravo sem dobila od doma; ker se mi je tožilo za živino in nisem mogla stpeti brez nje, so mi jo poslali. Je prava montaforanka. Večkrat sem dobila diplome kot dobra živinorejca.

Kar dva telčka imate v hlevu!

Kupila sem ju in privezala. Veste, izplača se. Človek se malo zamoti, ima svoje veselje in še denar je povrh. Krava je imela šele tri teleta, pa namolzem vsak dan 15 litrov mleka. Pri nas doma na Sodražici imamo to pasmo že 40 let.

Kaj pa ta dva, ki sta privezana, koliko sta težka?

Eden je od dvojčkov. 14 tednov je star in je težak več kot 120 kg, drugi je mlajši, težak pa je prav toliko.

Leta 1960: še več kruha!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kmetje neobdobju potrebna.
Stevilni kmetje so doslej še stali ob strani, čakali ter opazovali »kaj bo ratalo«. Uspehi novega načina kmetijske proizvodnje so nedvomno prepričevali. Kljub temu se ne smemo za pritegnitev ob strani stoječih borit le gospodarsko. Potrebna je tudi politična akcija. Stevilni kongresi in plenari so lani in letos posvetili največ pozornosti razvoju kmetijstva. Nedavni občinski plenari SZDL v našem okraju so konkretno razpravljali o tem. Kmetijske zadruge morajo zahtevati več pomoči političnih organizacij pri izpolnjevanju svojih nalog. Osnovne organizacije Socialistične zveze morajo postati glavni nosilci političnega dela akcije v kmetijstvu in morajo nuditi zadrugam največ konkretne pomoči na vasi. V sedanjem položaju je ta pomoč neobdobju potrebna.

Kdor seje, ta tudi žanje
Po planu jesenskega in pomladanskega sodelovanja za razdobje 1959-60 bomo posejali 2 tisoč hektarov italijanske pšenice, 800 hektarov ječmene, 4 tisoč hektarov bo intenzivnega travništva ter 200

hektarov detelje in deteljin. Te površine so občine že razdelile na kmetijske zadruge. Potrebujemo 4.700 ton umetnih gnojil in 500 ton semen. Zadruga so doslej naročile le dve tretjini potrebnih umetnih gnojil in prav toliko semen (nekaj semen bomo letos dobili že iz svoje proizvodnje). Brez umetnih gnojil in brez sortnih semen ni organizirane kmetijske proizvodnje. To pomeni, da se zadruge odrekajo nalog, ki so si jih v začetku leta z družbenimi plani same zadale, ker si potrebnih količin obojega še niso zagotovile. Zato moramo z naročili umetnih gnojil in semen poiskati, zadruge pa morajo z bolj sistematičnim delom onemogočiti takšne napake.

In še besedo o kmetijskih posestvih družbenega sektorja. Po perspektivnem načrtu petletnega razvoja kmetijstva bi morala že v letu 1960 biti ta posestva sposobna oskrbeti s svojimi proizvodi vsa delavska središča. Če si jih ogledamo bliže, bomo ugotovili, da so obstala sredi pota. Naprednejši kmetje so z letošnjim prideikom žit ponekod že presegli njihove hektarske donose. Mlekarna Novo mesto zbira mleko po litrih v oddaljenih vaseh, KGP Novo mesto pa bi lahko z 200 kravami molznicami odpravilo stisko, saj ima dovolj travniških površin! To je le nekaj primerov, ki žal niso osamljeni. Ne moremo sicer trditi, da kmetijska posestva niso dosegla nobenih uspehov, trdimo, da so se ustavila sredi poti.

Le z načrtnim delom in sistematično uporabo dosedanjih izkušenj bodo uresničile to, kar od kmetijstva pričakujemo. Opuštile bodo dosedanje razvado iskanja čimvečjih zaslužkov in se usmerile na vas z glavno nalogo: doseči čimvečjo proizvodnjo. Pri tem bodo iskale pomoči tudi pri političnih organizacijah in se bolj kot doslej naslanjale nanje. Tudi nove tovarne umetnih gnojil, močnih krmil in kmetijskih strojev bodo omogočile večjo proizvodnjo v kmetijstvu. Da bi se zadruge krepile tudi gospodarsko, si morajo zagotoviti akumulacijo. To bodo pri sklepanju pogodb za jesensko setev vskalkulirale v ceno uslug in storitev in si tako hkrati zagotovile gospodarski račun pri poslovanju.

M. J.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Dogodek tedna je brez dvoma otvoritev ameriške razstave v Moskvi in prihod podpredsednika ZDA Richarda Nixona, ki je odprl pise o pomenu tega obiska in o dogodkih, ki ga spremljajo. Posebno pozornost so vzbudila poročila z otvoritve razstave in s srečanja na vrtu vile Nikite Hruščeva. Med ogledom razstave je prišlo med obema državnikoma do precej ostrega besednega dvoboja, ki sta ga en dan pozneje oba javno omilila.

Značilno je, da je v otvoritvenem govoru Hruščev spet poudaril potrebo po trgovini med obema državama in pri tem uporabil duhovito primerjo. Med drugim je dejal: »Kazati na teh razstavah industrijsko proizvodnjo brez pospeševanja mednarodne trgovine, je prav tako, kakor če bi v restavracijo pripeljali človeka, ki so mu zdravniki prepovedali jesti meso in druga okusna jedila...«

Seveda so se pojavila tudi druga vprašanja: ženevski razgovori in vprašanje Berlina in Nemčije, ameriška oporišča na tujih ozemljih, sovjetsko-nemški odnosi, steskanost na najvišji ravni itd. Prvi razgovori za zaprtimi vrati so bili že v soboto v vili Hruščeva in se bodo gotovo nadaljevali, ko se Nixon vrne s potovanja po ZSSR.

Ceprav je pregled govoril, kaj bi Nixonov obisk v Sovjetski zvezi prinesel, je treba poudariti, da je obisk sam ob sebi pozitiven dogodek. Ne glede na to, kaj bi v nekaterih ostro izražena mnenja, ulegne le dati pospešek pogovorom med zunanji ministri v Ženevi in omogočiti pogovore na najvišji ravni. Navsezadnje je treba upoštevati, da po drugi svetovni vojni ZSSR še ni imela tako visokega ameriškega gosta, kot je podpred-

sednik ZDA Richard Nixon. Ze samo to dejstvo pomeni določeno premaknitev na boje v sovjetsko-ameriških odnosih. Razumljivo je, da samo en obisk ne more odstraniti glavnih vzrokov napetosti in nesoglasij med obema velikoma, je pa lahko začetek poti, po kateri bodo morali državniki hoditi, če hočejo ohraniti mir. Za to pa so potrebni nenehni napori in strpnost, saj je prav Nixonov obisk pokazal, da so tudi najvišji svetovni državni pravzaprav ljudje in da so podvrženi enakim jezi in ogorčenju, ki sta kaj slaba svetovalca, kadar je treba reševati zapletena in občutljiva vprašanja sedanjosti.

odnošajih. To pa seveda ne pomeni, da je pot gladka in ravna.

Odnosaji med Vzhodom in Zahodom niso samo odnosi med ZSSR in ZDA in tudi ne bi smeli biti, čeprav je od teh dveh držav v marsičem odvisen razvoj teh odnosov. Razvoj sicer ovirajo vsi mogoči nesporazumi in nezaupanja, vendar je opaziti, da se počasi nekaj premika. Tudi ni nobenega dvoma, da si tudi dežele Vzhodne Evrope poleg Sovjetske zveze želijo več stikov, predvsem gospodarskih, z zahodnimi državami. O tem pričajo pogodbje, ki jih sklepajo Romunija, Bolgarija, Madžarska in predvsem Polj-

Nixon v Moskvi

Kajak vedno nova vprašanja in podrobnosti se kopijo in čakanje oziroma odlašanje samo povečuje nevarnost. Vzporodno s konferenco zunanjih ministrov v Ženevi, ki bo v najboljšem primeru privedla do konference na najvišji ravni, poteka konferenca o prenehanju poskusov z jedrskim orožjem. In res bi bil pesimist tisti, ki bi trdil, da ni bilo v dolgih tednih pogajanj nič doseženega. S potrditvijo in vztrajnostjo je mogoče doseči napredek, saj je v Ženevi že govora o sestavi nadzorstvenih skupin, ki bi nadzorovale izvajanje morebitnega sporazuma o prenehanju jedrskih poskusov. Če se spomnimo, da ni še daleč tisti čas, ko je Sovjetska zveza še kratko malo zavračala vsako misel na tuje skupine na svojem ozemlju, bomo spoznali, da je dejansko prišlo do evolucije v mednarodnih

skaj z Zahodom za nakup celih tovarn in opreme. Značilna je tudi novica, da utegne podpredsednik ZDA Nixon po obisku v ZSSR obiskati še Poljsko.

Zeljo po stikih je torej čutili na obeh straneh, le da jih večkrat ena in druga stran drugače pojmuje. Američani bi na primer radi poslali čim več turistov v ZSSR in videli doma čim več Rusov, nočejo pa nič slišati o kreditirani trgovini, ker — pravijo — najprej se mora izboljšati politični položaj in nastati vzdušje zaupanja. Rusi jim odgovarjajo, da je prav povečana trgovina med obema blokoma najboljša pot do večjega zaupanja in zmanjšanja napetosti v svetu. Upajmo, da bo ta želja po stikih vedno močnejša, ker bo v mesecih, ki ležijo pred nami, morala opravljati res veliko delo.

Banka gradi

Podružnica Narodne banke Novo mesto dviga zadnji del svoje stavbe za eno nadstropje. Z gradnjo bodo pridobili 1 večji in 2 srednjevelika pisarniška prostora, ter tako omilili precejšnjo stisko. V nove prostore bodo začasno preselili nekatere oddelke, da bi medtem preuredili likvidaturo v dvorani za stranke. Likvidatura uporablja 12 računalniških strojev, ki vsi povzročajo precejšnji ropot, povečujejo ga pa še udarci kovinskih žlgov, s katerimi morajo sprejeti dokumente prežgostati. Takšen ropot moti delo ostalih oddelkov. Da bi to preprečili, bodo likvidaturo obložili z gradivom, ki duši zvok. Ko bo to urejeno, bodo vse oddelke bolj smiselno in praktično razporedili. S tem bodo ustregli tako uslužbencem NB, kot tudi številnim strankam. Podružnica Narodne banke bo izvršila vsa gradbena dela z lastnimi sredstvi.

V tem tednu nabiramo

Cvrtje: slezenovca (350 din), rdeče detelje (100 din), rmana brez peciljev (50 din).
List: hribske reze (500 din), šmarnice brez peciljev (150 din), breze brez rumenih listov (30 din), divjega kostanja brez debelega pecila (40 din), slezenovca (180 din), melise (140 din), trpotca ozkolistnega (70 din), roblide (40 din), maline (40 din), bršljina (70 din).
Rastlino: črnobine-črnabli (80 din), gladnišnica (35 din), hribske reze (200 in), kopitnika s korenino (75 din), tavžentroz (70 din), smolnice (40 din), melise (70 din), rmana (30 din), vodne kreše (150 din), ženjika — samo lep zelen (13 din) ptčjega dresna — moravke (40 din), breskovega dresna brez debelih stebel (30 din), šentjanževke (30 din).
Korenine: arnike (350 din), blušč, rezan kot gobe (160 din), regrat rumeni (125 din).
Lubje: krhljice (60 din), češmina od korenin (320 din) češminovih palic (65 din).
Suhe borovnice (300 din).

Trgovsko podjetje na veliko in malo

»K R K A« BREŽICE

vam nudi prvovrstno blago.

Oglejte si zalogo!

ZAVAROVANJE ŽIVINE

Več živine — več mesa

Ko je izšla uredba o preprečevanju klanja mladih telet, smo pri površnem pregledu ugotovili, da je na področju OLO prostih 700 hlevskih stojišč. Zadruga so uredbu razumeli preveč administrativno. Njihova naloga je bila preusmeriti živino v pitanje in pri tem uporabiti vsa sredstva in načine, ki so na razpolago. Ker pitalec še nimamo dovolj, naj usmerjajo teleta od rejcev, ki jih ne morejo rediti, k onim, ki imajo za to pogoje. Pritisk kmetovalcev na veterinarje bomo odpravili le na ta način.

Načrte za pitanje živine smo že izdelali, moramo jih le še uresničiti. K povečanju števil klavirskih goved po naših hlevih bodo pripomogle tudi nove cene za teleta, ki so za pitana teleta zelo ugodne. Ne smemo pa dopuščati prodaje telet, sposobnih za pitanje, v druge okraje, ker tako izgubljamo premijo, ki bi jo lahko pridobili mi.

Leta 1960 — še več kruha

Gospodarske organizacije imajo proizvodne načrte in se borijo za njihovo izpolnitev. Direktorji in upravniki so odgovorni za to, da bo plan izpolnjen. Tudi kmetijske zadruge so postale z razvojem organizirane gospodarske celote svojega področja z enakimi nalogami v kmetijstvu.

Dvanajstletne izkušnje zavarovanja živine so za nami. Čeprav šele po osvoboditvi uvedena panoga zavarovanja, si je počasi, toda vztrajno utirala pot tudi na Dolenjskem. Njen namen, zaščititi živino pred poginom ali zakolom v sil, je dobil od našega živinorejca vse priznanje, čeprav uspeh ni takšen, kot bi ga moralo to zavarovanje po svoji pomembnosti doseči. Vzrok za to je vsekakor globoko vkoreninjeno nezaupanje kmeta do novih stvari in prepočasno priznavanje prave ekonomske vrednosti živine.

Ker je bilo posamezno zavarovanje živine s stalščia zaščite živinorejce prepočasno in nemalokrat tudi za živinorejce predrago, se je Državni zavarovalni zavod odločil za obliko skupinskega zavarovanja živine, ki je znatno cenejša in za razširitev zavarovanja uspešnejša. Na področju Kmetijske zadruge Ambrus je bilo 10. januarja 1955. leta sklenjeno tovrstno zavarovanje kot prvo v Sloveniji. Temu so še isto leto sledila skupinska zavarovanja na področju Kmetijske zadruge Črešnjavec in Štrek-ljavec v Beli krajini in skupinska zavarovanja Hrtb, Travniki in Drage v Loškem potoku. Naslednje leto so se za skupinsko zavarovanje odločili živinorejci na območju Kmetijske zadruge Dolenjske Toplice, leta 1958 pa tudi živinorejci Kmetijske zadruge Adlešiči. Ker so se navedeni skupinski zavarovanjem letos priključili še Struge, Ostrog in Dol Stara vas, je teh 11 skupnosti zajelo v zavarovanje preko 2.000 glav goveje živine.

Da bi nudil živinorejcem večjo ugodnost in zaščito, je

Državni zavarovalni zavod na željo zavarovancev v letu 1957 vključil v skupinsko zavarovanje tudi zdravljenje živine. Za prispevek 300 dinarjev po glavi, ki ga plača zavarovalec poleg premije, prevzame Državni zavarovalni zavod nase tudi vse stroške zdravljenja zavarovane živine. Od 11 skupinskih zavarovanj jih ima 6 tudi vključen rizik zdravljenja za preko 950 goved. Marsikateri živinorejci, ki nima zavarovane živine se v slučaju, ko mu žival oboli, le težko odloči, da pokliče veterinarja, kajti to je velikokrat vezano s stroški, medtem ko je živinorejci, ki ima živino zavarovano tudi za zdravljenje, razen poklicati veterinarja in se ravnati po njegovih navodilih.

S tem posegom, se pravi s prevzemom rizika zdravljenja, je Državni zavarovalni zavod hotel doseči v glavnem dva namena: zmanjšati število pogibov in zakolov v sil, ki predstavlja še vedno občutno izgubo v naši živinoreji. Te izgube se dajo z zdravljenjem močno ublažiti; v slučaju obolenja živali tudi večkratna intervencija veterinarja za lastnika ne predstavlja nobenega nepredvidenega finančnega izdatka.

Drugič ima ta poseg tudi vzgojno zaščitni pomen. Velikemu delu škod so krivi malomarni in nestrokovni posegi zdravljenja živine, bodisi da jih zdravijo lastniki sami, ali pa zaupajo zdravljenje nestrokovnjakom — mazačem. Koliko škod je nastalo zaradi teh nestrokovnih posegov! Velikokrat pokliče veterinarja šele, ko je stanje pri oboleni živali že težko, tako da že skoraj pretipogin. Seveda je uspeh zdra-

viljenja v takih slučajih dvojni: mnogokrat tudi neuspešen. Vsema temu se pri skupinskem zavarovanju z zdravljenjem izognemo, ker ob boleznih živine nudi strokovno pomoč veterinar, kolikokrat je to potrebno.

Odkodnino, ki jih plačuje podružnica Državnega zavarovalnega zavoda Novo mesto za poginule in zasilo zaklane živali, se letno dvignejo na 10 milijonov dinarjev. Čeprav so to veliki zneski, predstavljajo le eno četrtino kritja škode, ki jo utrpí naše gospodarstvo na Dolenjskem vsako leto pri živini, ker je samo četrtina iz zavarovane. Vsekakor se ta splošna gospodarska škoda, ki ni krita iz naslova zavarovanja, močno pozna tudi v živinorejski ravni našega živinorejca. ki je zaradi starokopitnih nazorov stalno ogrožena. Z vsakim poginom in zakolom v sil utrpí škodo naše kmetijstvo in jo je treba smatrati kot splošno gospodarsko škodo na področju okraja. Veterinarska služba nudi danes prav na področjih skupinskih zavarovanj v praksi najodobnejše dosežke veterinarske znanosti, ker se to lahko izvaja ne glede na finančno sklanje lastnika živali-zavarovanca. Ko so pred leti morale živali zaradi težkih porodov ali tujkov (požrtja žice, žebila ipd.) v zakol, se danes velikokrat z operacijo to prepreči.

Večina živinorejcev že priznava, da je tovrstno zavarovanje resnična zaščita živine, da obvaruje posameznika ekonomsko propada, ko mu z odkodnino nadomesti poginjen ali v sil zaklano žival. S plačilom stroškov zdravljenja za celotno obvaruje nepredvidenih izdatkov ob boleznih živine.

Vprašanj in problemov o zaščiti živine pred boleznijo, poginom in zakolom v sil ne bi smel obravnavati samo aparat Državnega zavarovalnega zavoda z zastopniki in živinorejci, ampak tudi kmetijske zadruge, da bi zaščitile svoje člane pred težavami.

Prav bi bilo, da bi na sejah odborov in svetov kmetijskih zadrug odboriki posvetili več pozornosti zaščiti živinorejskega fonda. Nesreče nikoli ne počiva, čas pa hiti!

Darko Lutman

S sejmišču

Na sejem v Novem mestu so 27. julija pripeljali 763 prašičev, prodali pa so jih 691. Zanje so zahtevali od 2500 do 13.500 din. Cene plemenskih prašičev zadnja dva tedna nekoliko rastejo.

Nočni mir in premog

V torek 21. julija ob pol enajstih ponoči je pripeljal voznik Trgovskega podjetja Kurivo v Kandijo k novim stanovanjskim blokom premog za dve stranki. Raztovarjanje premoga, pogajanje konjev, obračanje voza, razgovor s stranko in vse ostalo je delal z neznanim ropotom tako kot da je pripeljal premog pri belem dnevu. Razumemo željo podjetja Kurivo, da bi zmanjšalo stroške poslovanja na ta način, da razpeli premog strankam kar iz vagona. Toda omejen voznik je zbudil v torek pri tem opravku 60 dužin ob pol enajstih ponoči in iztovarjal ter obračal do polnoči. Mislimo, da na račun počitka prebivalcev takšen boj za zmanjšanje stroškov ni dopusten.

Kratke iz RAZNIH STRANI

● Zahodnonemški časopis »Die Welt« piše, da namerava Adenauerjeva vlada predlagati vlada Poljske in CSR sklenitev nenapadnih pogodb, ne da bi pri tem priznala nemško-poljske meje na Odr in Nisi.

● Na Dunaju se je začel VII. svetovni mladinski festival, ki ga prireja mednarodna mladinska in mednarodna študentska federacija. Festivala se udeležuje kakih 17.000 mladencev in mladenk iz 110 držav.

● Po obisku na Poljskem sta sovjetska partijska in vlada delegacija ter poljska delegacija objavili skupno sporočilo, v katerem obe državi obazlujejo, da bi ženevski konferenci zaradi stalščie zahtevni deli doslej niso dosegle sporazuma o mirovni pogodbi z Nemčijo in o normalizaciji položaja v zahodnem Berlinu.

● Britanska komisija pod vodstvom sodnika Devlina, ki je predstavljal našega došla nalogo proučiti položaj v Njasi in okoliščin, v katerih je bilo razglašeno izredno stanje v tej afriški koloniji je ugotovila, da ni nobenih dokazov za zlonamerne arditve, da bi Afričani pripravljali pokol evropskega prebivalstva.

● Prvo redno zasedanje francoskega parlamenta je končano in se bodo poslanci ponovno sestali šele 6. oktobra. Parlamentarne počitnice so se začele, ker vlada ni hotela sprejeti zahtev številnih krogov naj bi začeli s splošno debato o razmerah v Alžirji, kakor tudi o mednarodnih problemih.

● Laburistična stranka je zaskrbljena zaradi oboroževanja Zahodne Nemčije. Po mnenju bivšega laburističnega obrambnega ministra Shinwella je tudi nevarnost, da bi Zahodni Nemci postopoma doveli proizvajalci jedrske orožje.

● KZ Blanca, kako je s pridelkom pšenice? — Ni posebnih dobrih. Nevhita z nalivom, ki je 21. junija divjala nad našim področjem, je polegla vse žito. Povprečni pridelek bo 300 kg. Eden najboljših kmetov iz Blanca, Franc Sobak, bo pridelal 3500 kg na hektar.

KAKO JE Z MLADINSKIM KRIMINALOM V NAŠEM OKRAJU

»Vsa vas se ga boji«

(Nadaljevanje in konec)

Prav tako so poseben socialni problem delikventne — matere, kar upoštevajo tako organi TNZ kot organi soc. skrbstva. Družina je veliko bolj prizadeta, če gre za kaznivno dejanje in njegove posledice, ki ga je zagrevela mati, ko obravnavamo njeno krivdo in kazen, moramo hkrati postaviti tudi vprašanje preventivnih oziroma varstvenih ukrepov glede otrok. Tudi iz vrst teh otrok večkrat prihaja mladina na pot kriminala, če ni pravočasnih ukrepov.

Oglejmo si nekaj primerov, ki navzlic vsej pretresljivosti kažejo hkrati tudi na vzroke, čemu in kako so nastali. V gozdu pod vasjo L. sta 15-letni in 13-letni fant napravila skrivale, kamor sta nosila ukradene predmete in hrano ter tam tudi po več dni prenočevala. Oba sta brez očeta, materi pa sta vzgoji posvečali premalo skrbi.

10-letni fantek iz C. je že deseterkrat drzno krajal denar; šol se izmika in se potepa po več dni v okolici bližnjega mesta. — Mati mladoletnega A.Z.

iz B. je sina, ki je začel kraati kot otrok, vsekakor zagovarjala in mu dajala potuho; zato se ni hotel učiti, kradel je doma in živel v brezdelju. Iz vzgojnih domov je večkrat pobegnil, za zahteval po materi ob neki priložnosti grozil z nožem in ji ukradel nato še 40.000 dinarjev. — 17-letni N.N. je iz vasi K. pri T. v kratkem času trikrat kradel in posilil 7-letno deklico. 15-letni F.K. iz S. pri V. se je potepal po okolici in kradel. Tudi po 8 dni ga ni bilo domov. Ugotovili so, da je tega kriv oče, ki je fanta večkrat prilezal za drevo in ga pretepel, zato se je mladoletnik bal iti domov.

Pogosti so požari, ki jih povzročijo otroci. Starši se vse premalo skrbje za varnost na domu, saj so vžigalice neštetokrat dostopne otročičkom, ki v igri sežejo po njih; ko zagori hlev, kašča, skedenj ali domača streha nad glavo, je vse žuganje, pretepanje in obupno jokanje zaman. Krivda je na starših, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti, ki ne vzgajajo otrok pravilno! Na S. so šolarji zažgali čebelnjak s 24 panji in naredili škodo za 190.000 dinarjev. Triletni

otročiček je nekje zažgal domačo poslopje; vžigalice je dobil v kuhinji, škoda pa je za pol milijona!

Razen kaznivih dejanj so mladoletni storilci zakrivali tudi razne prekrške in bili upravno kaznovani. Od 1. januarja 1958 do 31. maja 1959 je bilo okrajnemu sodniku za prekrške prijavljenih 159 mladoletnikov, od teh 154 moških in 5 žensk. Kaznovanih je bilo 87 (79 z denarnimi kaznimi, 5 z zaporem in 3 z ukorom). Upravno-kazenski postopek je bil ustavljen proti 4 mladoletnikom, ki za prekrške niso bili odgovorni, v 28 primerih pa je bil postopek ustavljen zaradi manjšega značaja prekrška. V teh primerih so bili na to opozorjeni vzgojitelji. — Zoper javni red in mir je bilo 44 prijav (nedovoljena nošnja orožja, kršitve zakona o sladkovodnem ribištvi, zakona o narodni obrambi, zakona o gozdovih in pod.). Prekrškov storijo javni red in mir je največ zaradi vinjenosti, ko se storilci med sabo spro in stopo ali pa se na javnih prostorih nedostojno vedejo. Neda-

voljeno love ribe navadno otroci, nad katerimi starši nimajo nadzorstva.

Več skrbi za življenje mladine v internatih

Posebno poglavje je vzgoja mladoletnikov v solah in internatih. Vemo, da je vzgoja kočljiva in nadvse odgovorna naloga. Izkušnje zadnjih mesecev so pokazale nekaj žalostnih posledic, kaj se zgodi, če se za vzgojo v teh ustanovah premalo zanimajo tisti, ki so za to neposredno odgovorni, pa tudi družba prek svojih organov in organizacij. V S. je eden izmed dijakov organiziral skupino mladoletnikov-tatitev, ki so načrtno kradli, izdelovali vlomsko orožje, kadili rjuhe, odeje in pod. ter to prodajali. Uprava doma ni o tatvinah ničesar vedela, dokler stvar ni zavzela štirih mer. Nihče tudi ni podrobneje segel v vprašanje, čemu mladinci izostajajo od pouka in pohajkujejo, namesto da bi bili v domu.

Podobno je bilo v nekem drugem internatu, kjer so lani dijak ostro kritizirali šolski sistem, vodstvo šole in vodstvo internata. Do izgradnje ne bi prišlo, če bi vodstvo šole in internata posvečalo mladinci več skrbi tudi izven šolskih ur, ne pa samo kaznovano. — V dijaški dom v B. zahajajo moralno pokvarjeni in kriminalu podvrženi mladinci in navajajo dijakinja k nemoralni, šibki politični aktivnosti na eni in na drugi strani.

K. je kriva, da posamezni študenti kvarno vplivajo na druge dijake, rovarijo proti mladinski organizaciji in delajo izgrede. (Vse premalo skrbje podjetja, ki dajejo stipendije mladoletnikom ali tudi odraslim, kako ti izpolnjujejo svoje dolžnosti do skupnosti — z učenjem in z ostalo dejavnostjo v šoli ter izven nje. Medtem ko bi moral biti stipendist otrok podjetja, so tam nemalokrat veseli, da so se ga za nekaj let iznebili, posebno če gre za mladega človeka, ki ga je treba še vzgajati.)

Konkretni primer nepravilne vzgoje je tudi tragedija 12-letnega J.K. iz V., ki je zaradi neprimernih opozoril in ustrahovanja v šoli skočil pod vlak.

Problem pravih vzgojnih metod v nekaterih domovih potrjuje, da smo tu z vzgojnimi kadrom še vedno šibki. Na seji sveta za notranje zadeve so obravnavali tudi več primerov seksualnih (spolnih) prekrškov. Tu gre po navadi za razne izpričene, ki zavajajo mladino. Varovanje osebnosti in spoštovanja do žrtve ali priče takih deliktov mora biti še posebno skrbno, da ne povzroči še močnejših okvar prizadetega otroka ali mladoletnika. Sem sodi tudi prostitucija, eden izmed pojavov družbenega nerada. Pogosto je vezana z kriminalom. Navadno gre za mlajše ženske, ki zaradi potepušva, beganja od doma, manjših mladinskih deliktov in pod. zalzejo

tudi k prostituciji. Zaporil ali izgoni teh oseb na vrnejo na pot poštenega življenja. Tu pomaga predvsem ozdravitev okolice in osebnosti; zadovoljiti se moramo že z majhnim rezultatom, na primer s tem, da se nam posreči take ženske redno zaposliti in jim oskrbeti normalno preživljanje s poštenim delom. Stroga zdravstvena kontrola za zaščito ljudskega zdravja je nadaljnji ukrep proti prostituciji.

Vzgoja pred kaznijo!

Člani sveta za notranje zadeve in povabljeni javni ter družbeni delavci so v razpravi po poročilu o mladinskem kriminalu v glavnem spet potrdili, da se morajo z vprašanji mladinske iztiranosti in prestopkov pečati tudi družbeni organi. S pomočjo podatkov, ki jih dajejo organi za notranje zadeve, naj bi skrbeli predvsem za preprečevanje zločinstvenosti mladoletnikov, za pravilno postopanje z mladoletnimi storilci kaznivih dejanj ter za pravilno vsklajevanje dela in naporov vseh družbenih organizacij, ki skrbje za mladino oz. bi zanje morale skrbeti.

Sam sodi predvsem tudi domače okolje, otrokov dom. Zanimamo veliko primerov, ki potrjujejo, da se starši ponekod za otroke vse premalo zanimajo (številne ugotovitve majhnih otrok, požigi, nesreče na cestah, nevarne igre Indijancev, za-

nemarjanje oblekovanja šole in pod.). Skupna skrb šole, staršev, Rdečega križa, občinskega ljudskega odbora, družbenih organizacij, telesovzgojnih in drugih društev mora pri vseh teh naporih postati dejstvo, ne pa le vedno znova samo koristno opozorilo ali želja, da naj bi tako bilo. Vskladiti je treba tudi napore, ki jih posveča mladini predvojaška vzgoja, saj ima veliko opravka prav z dozorajočimi fanti na vasi. Če pogledamo na vprašanje z vseh teh stališč, potem bomo razumeli, da je reševanje tako pomembnega vprašanja kot je obvarovanje mladine pred kriminalom zares izredno važna družbena naloga.

Zato so na zadnji seji sveta za notranje zadeve med drugim sklenili, da bodo o teh problemih razpravljali tudi ObLO in njihovi socialni ter skrbstveni organi na eni prvih seji svetov za splošne in notranje zadeve. Pravdaški ukrepi, kjer so potrebni, bodo skrbstvenim organom omogočili obvarovati mladoletnika pred slabotjo. Pri okrajanju sveta za zdravstvo in soc. varstvo bodo ustanovili komisijo za preprečevanje kriminala, take komisije pa naj bi ustanovili tudi pri obli ljudskih odborov. Tu bodo našli skupno izhodišče za svoje koristno delo vsi predstavniki oblasti, njenih organov in družbenih organizacij, katerim morajo biti usoda mladega rodu največja in prva skrb.

Naloge lanskega plana je naše gospodarstvo uspešno izvršilo. Pri analizi dosedanjega notranjega sestava plana pa še vedno ugotavljamo nekatere napake. Materialni stroški so se lani ponekod povečali in tudi letos se vedno rastejo. Deloma je to posledica nedovršenih rekonstrukcij v podjetjih, ki povzročajo slabo organizacijo dela, nezadosten porast storilnosti in ozka grla, ki, na kratko povedano, ovirajo proizvodnjo.

To slabost je opaziti predvsem pri rekonstrukcijah, ki so izvršene (toda ne dokončno) s sredstvi občinskih ljudskih odborov. Občine ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi, da bi vsem potrebam zadostile, vseeno pa skušajo z njimi zadovoljiti čim večje število podjetij. Sredstva se tako drobijo, nobeno podjetje jih ne dobi dovolj, posledica pa so nedovršena dela. Občine sicer ne moremo odreči dobre volje, vendar pa moramo

Zaključni računi govorijo

opozoriti na to, da se v podjetju z napol dovršeno rekonstrukcijo proizvodnja in gospodarsko stanje celo poslabšata. Tak način uresničevanja rekonstrukcij lahko torej označimo le kot slabost.

Iz zaključnih računov je videti, da podjetja premalo odločno uvajajo plačevanje po enoti proizvoda. Tudi tega so v veliki meri krive nedokončane rekonstrukcije, ker onemogočajo dobro organizacijo dela, ki je najboljša podlaga za plačevanje po učinku. Nekatere gospodarske organizacije niso sposobne odplačevati anuitet, ker ne ustvarjajo dovolj dohodka. Med industrijskimi podjetji v našem okraju je kar 12 takšnih. Nekaj jih je tudi med trgovskimi in obrtnimi. Doselej so se težave v trgovini povzročala posojila za povečanje obratnih sredstev, v letošnjem letu pa se je položaj že nekoliko izboljšal.

V gospodarstvu se bomo morali resneje spoprijeti z dolžništvom, saj je bilo lani v okraju za 1 milijardo dinarjev več dolžnikov kot upnikov. Materialni stroški rastejo tudi zaradi razsipnosti, ki se je pričela udomačevati. Premalo varčujemo in premalo smo gospodarski.

Pohvalna prizadevnost AMD v Sevnici

Avtomoto društvo v Sevnici je pred dnevi dobilo 2 milijona dinarjev kredita za dokončano zgraditev objekta, kjer bodo garaže in servis za popravila.

V večji prostor nove zgradbe pri Kopitarju se bo vselilo pasarsko, ki ga nujno potrebuje Mizarstva produktivna zadruga. Razmišljajo tudi že o širjenju sortimentov, ki bi jih v tem lepem prostoru izdelovali, če bi proizvodnja okovja za pohištvo ne zavzela vsega prostora.

Nerodnost ali neodgovornost?

Krmeljski rudnik bi rad zgradil stanovanjsko poslopje. Zaradi napačnih informacij in nepopolnih pristojnih referentov za gradnje občine in okraja se bo gradnja zavlekla, kar upravičeno vzbuja negotovost pri prebivalcih. Površno dajanja informacij in papirnata vojska prav gotovo ne bosta pripomogla k pospešenemu reševanju etanovanjske stiske v Krmelju, ne drugje.

—ok

NOTRANJEPOLITICNI TEDENSKI PREGLED

V zadnjem pregledu smo omenjali, kako naglo se povečuje narodni dohodek. V skladu s povečanjem narodnega dohodka pa se povečuje tudi osebna potrošnja. V prvih dveh letih se je osebna potrošnja povečala za 19,7%, v letošnjem letu pa pričakujemo, da se bo povečala najmanj za 10% v primerjavi s preteklim letom. To pomeni, da se vsako leto poveča za 9,6% namesto za predvidenih 7,3%. Ob tako naglem povečevanju osebne potrošnje ostane, da v prihodnjih dveh letih povečamo osebno potrošnjo še za 8%. Ker računamo, da se bo narodni dohodek povečeval tudi v prihodnjem letu tako naglo kot letos, ni nobenega dvoma, da se bo tudi osebna potrošnja, kamor štejemo tudi osebne dohodke, povečala naj-

Večja potrošnja

manj za 8%. Tako bo plan osebne potrošnje dosežen že v štirih namesto v petih letih.

Ker so se osebni dohodki delavcev v preteklih treh letih povečali vsakič za 12%, in ker so se stroški življenja povečevali vsako leto za 3%, upravičeno ugotavljamo, da so se tudi realni dohodki povečali za 8 do 9%. V tem času se je tudi struktura, z drugo besedo sestav osebne potrošnje močno spremenil. V mestih se zmanjšujejo izdatki za prehrano, povečujejo pa izdatki za industrijsko blago, zlasti za gospodinjske predmete in radio aparate. Na tako spremenjeno strukturo potrošnje so vplivali tudi potrošniški krediti. Predvidoma jih bodo potrošniki v prvih treh letih najeli toliko, da se bodo povečali za 40 milijard dinarjev.

K naglemu povečevanju osebne potrošnje nedvomno največ prispevajo delavci v industriji. Ko smo sprejemali petletni gospodarski načrt, smo računali, da se bo industrijska proizvodnja povečala vsako leto za 11%, do leta 1961 pa za 68%, v primerjavi z letom 1956. No, že v prvih treh letih, če upoštevamo letošnje uspehe, se bo industrijska proizvodnja povečala v povprečju za 23% na leto in še nekaj več, skupaj pa za 44%. V naslednjih dveh letih se mora potemtakem industrijska proizvodnja povečati še za ostalih 17%, to je povprečno 8% na leto. Ker računamo, da bo industrijska proizvodnja naraščala hitreje, bomo tudi tu petletko izpolnili pred rokom. Podobno kot gibanje narodnega dohodka kaže tudi povečevanje industrijske proizvodnje, kako nagel je napredek Jugoslavije v primerjavi z drugimi deželami. Medtem ko se je proizvodnja v zadnjih letih povečala na Finskem vsako leto za 0,3%, na Nizozemskem za 2%, v Avstriji za 4,3, Italiji za 5, Švedski za 2,3, Z. Nemčiji za 5,7, Poljski 9,3, Madžarski 9,7, CSR 10,3, se je v Jugoslaviji povečala za 12,8% na leto. Ob tem se je povečala tudi produktivnost dela, saj smo dosegli 44 odstotno povečanje proizvodnje v prvih treh letih petletke le s 26 odstotnim povečanjem zaposlenih. Tudi ti podatki potrjujejo mnenje, da bomo perspektivni načrt izpolnili pred časom.

Prav je, da omenimo še nekaj podatkov o izpolnjevanju letošnjega gospodarskega načrta. V prvem polletju se je industrijska proizvodnja po uradnih statističnih podatkih povečala za 12%. Najbolj je povečala proizvodnjo kemična industrija za 27%, lesna industrija za 20, kovinska pa za 16%. Močno se je povečala proizvodnja nafte. Z odkritjem novih nahajališč pri Sisku se je letos povečala proizvodnja za 24%, proizvodnja električne energije in premoga pa za 12%. Tudi industrija, ki izdeluje blago za široko potrošnjo, je močno povečala svojo dejavnost. Tako smo izdelali v prvem polletju za 23% več radio aparatov, žarnic in drugih električnih strojev in strojkov za gospodinjstvo. Industrija usnja in obutve je povečala proizvodnjo za 8% in ne zaostaja niti tekstilna industrija. Po republikah najhitreje napreduje proizvodnja v Črni gori, saj se je povečala za 29%, v BiH za 16, v Srbiji za 13, v Hrvaški za 11, v Sloveniji za 10 in v Makedoniji za 7%.

Za kilogram semena – mernik pridelka

(Nadaljevanje s 1. strani)

zelo primanjkuje. Zadruga pomaga kmetu s stroji. Prihodnje leto bo v našem kmetijstvu odlično, ker bo pokazalo, kaj in koliko zmore zadruga. Prepričan sem, da bo šlo.

Bavarka je boljša?

Odvrgli smo se v Zagorico. Zvedeli smo, da je tudi tam neki kmet, ki je letos imel zelo lep pridelek italijanek. Miličnik, ki je imel isto pot z nami in je prisedel v avto, je zmalaj z glavo: — Ne vem, če bo kaj — je pripomnil, — ta možak politično ni posebno trden!

Pokazalo se je, da je imel miličnik prav. Gospodinja je nekaj prala pri vodnjaku na dvorišču.

— Dober dan! Je gospodar doma?

— Ne, tam v mlinu je. — Odpravil sem se v stavbo, odkoder je prihajal ropot mlinskih kamnov. Mlin na električni pogon. Starejši, zastaven možak, je na moje vprašanje, kako je z italijanko, malo nezaupno pogledal, se napel in nazadnje spregovoril:

— Pravijo, da je dobra, toda ko sem šel zrna, jih je imela domača bavarka veliko več.

— Pa pozdravljeni, gospodar! Zdi se mi, da se nimava kaj pogovarjati!

Smejali so se nam

Ko smo po Vrhpolju pri Sentjerneju iskali Jožeta Zagarja, ki je pridelal 3.200 kg italijanek na hektar, ga nikakor nismo mogli najti. Ustavili smo avto in vprašali kmetico:

— Kje pa je Zagarjeva domačija?

— Zagarjeva? Ja, morate povedati od katerega, Zagarjev je na Vrhpolju veliko! — Medtem ko sem po bloku iskal rojstno ime, sem mimogrede pripomnil:

— Veste, tistega Zagarja iščemo, ki je pridelal toliko italijanek! — Takrat so nagovorjeni zasijale oči; napela se je od ponosa in rekla:

— To ste morali takoj povedati! To je Jože Zagar, hiša je pa takoj tu na levo! Le pojdite k njemu. Tudi mi bomo letos sejali italijanek! Pa pozdravljeni!

Zagarja žal ni bilo doma. Našli smo le njegovo ženo, ki je pela plevel na vrtniku pred hišo.

— Če ni moža pa kar vi povejte, kako je bilo z italijanko! — sem jo ogovoril.

— Lansko jesen smo je posejali 1 hektar in 20 arov. Vsi v vasi so se nam smejali. Zdaj, ko smo poželi, se smejemo mi, drugi se pa ne morejo

dovolj načuditi, odkod tako lep pridelek. Pridelal smo 3.200 kg na hektar. Nič nam ni pomeglja. Sejali so jo tudi nekateri drugi, samo manj. Nič ne pridelal toliko in tako lepo zrnje kot mi, ker se niso tako natančno držali navodil, kot mi. Se jo bomo sejali italijanko! Pozdravljeni!

Rdečica sramu...

V bližini vaškega pota je slišati rop mlatilnice. Ustavimo se. Zadruga mlatilnica mlati pšenico. Ljudje, znojni in zaprašeni, v sončni pripekli razvezujejo snopce, podajajo v mlatilnico, odmetavajo slamo, vežejo vreče, na kratko povedano: mlatijo...

— Kakšen je pridelek? Bo čez 3.000 kilogramov na hektar?

— Bo kar dober, toliko pa ne bo. Veste, imamo še staro italijanko, tisto medvojno. Če bi bila tista »ta prava«, ki jo vi mislite, bi bilo toliko, o ja! Letos bomo pa zagotovo poizkusili! — pridene ogovorjena sramežljivost. Vide-ti je, da ji je nerodno in žal obenem.

V naslednji vasi smo spet opazili mlatilnico. Toda ta ni obratovala, videti je, da so ravnokar omlatili. Ustavimo se.

— Kako je, gospodinja? Povejte nam

no, koliko tisoč kilogramov ste pridelali na hektar? Odgovor je prišel z dokajšnjo zarpudo:

— Veste... veste... mi nismo imeli italijanek!...

V licu je rdečica sramu, roke pa v zadregi ožemajo suh predpasnik...

Za konec: pomenek z Majcnovo mamo

Našli smo jo doma v Sentjanžu. Stara žena, ki je okusila med vojno vse bridkosti življenja, je rekla:

— Naš kmet je dober! Vso vojno je dajal partizanom kruha, Marsikaj novega so prinesla povojna leta zanj. Težko razume, neodločen je včasih, res. Toda v srcu je dober. Odločil se bo in šel na novo pot!

Tako nam je povedala Majcnova mama. To so nam povedali tudi številni razgovori s kmeti tega dne. O tem je govorila rdečica sramu na licih tistih, ki niso sejali italijanek in so doslej še vedno stali ob strani. Povsod si kmetje želijo strojev in kombajnov, to pa pomeni — pridelati več kot doslej. Zato z zaupanjem pričakujemo jesensko setev in še bolj žetev v prihodnjem poletju.

MILOŠ JAKOPEC

Plan vzreje živine sprejet

stvo, razpravljal na vseh združenih svetih. Vsi zadržni sveti so predložene načrte vzreje telet sprejeli. Torej pomeni, da se bodo kot družbeno-upravni organi v celoti tudi borili za izvršitev teh planov. V kratkem obdobju pol do enega leta bo torej lahko — če bodo držali besedo — prišlo do občutne izboljšave v preskrbi z mesom, ki se zadnje čase občutno tudi že v sevnjski občini. Važno ugotovitev je tudi ta, da bo kmetijsko gospodarstvo v Sevnici odkupovalo teleta predvsem iz ožjega področja in od polkmetijskih družin, ki gojijo po

eno kravo za lastne potrebe.

Sprejet je bil tudi sklep o enotnih cenah za odkup telet. Defektna teleta in taka, ki niso primerna za rejo, bodo v bodoče odkupovali po 150 do 160 dinarjev, za rejo sposobne repe pa (odvisno od teže in kvalitete) po 180 dinarjev. Naloga komiteta in organov pri prometu z živino bo postala znatno bolj odgovorna, saj primer zadnjega sejma v Boštjanju kaže na to, da se še vedno najdejo ljudje, ki dogovorov ne spoštujejo. Na tem sejmu je bilo nekaj živine prodane po višjih cenah, kot veljajo sicer v občini in se

ljudje upravičeno pritožujejo nad nestalnostjo dogovorov. Primer bo raziskala pristojna inšpekcija in kmetje upajo, da bodo rezultati objavljeni. Le strogo spoštovanje sprejetih sklepov bo lahko uvedlo red v pretrso z mesom, dokler ne bo fond mesne živine tak, kot ga zahteva vedno večja potrošnja mesa, ki je posledica večje kupne moči in večje storilnosti delavcev.

Na koncu so se pogovorili še o kadrih za dvoletno srednjo kmetijsko šolo. Dokončno bodo o tem kmalu sklepali skupno z občinskim komitejem ZK.

Kaj je z dvema tretjinama?

Občine se pritožujejo, da lanske leto dogovorjenih gradenj družbenega standarda ni moglo uresničiti, ker podjetja zdaj, ko bi morala potrebna sredstva odvesti, ne kažejo nobenega razumevanja. V resnici je zadeva drugačna.

Tam, kjer so se občine, kolektivni in organi delavskega upravljanja s posredovanjem

sindikata res konkretno pogovorili o tem, koliko bo kdo dal in kaj bodo gradili, je zadeva stekla brez večjih težav. Delavski svetovi so pravočasno sprejeli sklepe, podjetja pa so takoj, ko so bili zaključni računi potrjeni, občinam nakazala potrebne vsote. Programi so bili prejsporazumno sprejeti, razprave pravočasno zaključene in torej res

ni bilo vzroka za odlašanje. Na tak način so to uredili v občini Videm-Krško, Senovo, deloma v Sevnici in v Črnomlju.

Najbolj urejeno je vprašanje dveh tretjin v novomeški občini. Potrebni programi so bili pravočasno izdelani, toda bili so preširoki. Prispevke podjetij so premalo stvarno planirali, brez tesnejšega sodelovanja s podjetji. Zato so kolektivni pozneje ugotovili, da niso ustvarili dovolj dohodka, da bi lahko obveznosti dveh tretjin krili v takšni meri, kot so bili pavšalno obvezani. Zaradi tega sprejetih programov še ne uresničujemo.

Toda čas resnično hiti in polovica gradbene sezone je letos že za nami. Poslej bo vsako odlašanje celo dvakrat škodljivo!

Posvet aktiva komunistov v OZSZ

Pred 14 dnevi je bilo v prostorih Okrajnega zavoda za soc. zavarovanje v Novem mestu posvetovanje aktiva komunistov tega zavoda, katerega so se udeležili tudi komunisti iz podružnic Videm-Krško in Brežice. Na posvetovanju so razpravljali o problematiki socialnega zavarovanja v okraju, predvsem pa o zaposlitvah invalidov, izboljšanju kontrolne službe na terenu, o strokovnem izpopolnjevanju kadrov in boljši povezavi samoupravnih organov soc. zavarovanja z oblastvenimi in političnimi predstavniki, kot tudi z delavskimi sveti, sindikati in z drugimi organizacijami.

Med drugim so tovariši v razpravi omenili, da se večina podjetij brani sprejemati invalide; posredovalnice za delo pri občinah naj bi zato vprašanje teh zaposlitev reševale bolj prizadevno, saj imamo v okra-

ju nad 2400 invalidov. Več skrbí kot doslej bo treba posvetiti tudi trošenju sredstev iz različnih skladov soc. zavarovanja, pri čemer morajo občine in podjetja bolj sodelovati kot doslej.

V razširjeni aktiv komunistov so sprejeli tudi komuniste iz podružnic Videm-Krško in Brežice; skupno je zdaj v aktivu komunistov pri OZSZ 25 tovarišev in tovarišic. Za sekretarja so izvolili tov. Zvoneta Sušteršiča.

R. Š.

Okovje za smučič?

KZ Sentjanž na Dolenjskem se pogaja za proizvodnjo okovja za smuč. Z začetno malo proizvodnjo kanijo postaviti osnove za bodočo večjo kovilnico, ki bi lahko nudila zaslužek večjemu številu domačinov.

OB 20-LETNICI USTANOVITVE PODJETJA PRIPOROČAMO NAŠE PRVOVRSTNE IZDELKE:

vse vrste sulfatne beljene in nebeljene celuloze, časopisni papir, zavijalni papir in druge vrste papirja

Tovarna celuloze in papirja »DJURO SALAJ«
Videm-Krško

Novomeška Mesarija odgovarja

Na naš članek »KDO SKRBI ZA POTROŠNIKA?« (Dolenjski list 2. julija 1959) nam je »MESARIJA« Novo mesto 14. VII. 1959 poslala naslednje pojasnilo, ki ga v celoti objavljamo:

Res je začelo približno pred dvema mesecema, odkar veljajo maksimirane cene za nakup živine (klavne) primanjkovati mesa, a ne samo v Novem mestu, ampak po vsej LRS. Vzrok za to pa ni treba iskati spod pultom: mesnic našega podjetja, ampak pri živinorejcih, ki klavne živine ne marajo prodati po maksimiranih cenah, ampak jo čez poletje, ko imajo dovolj krme, rajši redijo, da jim dela gnoj, pridobiva na tebi in krave dajejo mleko, ki ga lahko dobro proda ali pa doma porabi pri reji bekono.

Konkurenca bi v danih razmerah s povečanim povpraševanjem pri nezadostni ponudbi položaj le še poslabšala. Sicer smo svoj čas že imeli v Novem mestu konkurenco mesariji, ki se pa ni obnesla. Tudi kupci ne kupujejo na naših sejmih klavne živine, ker je ni, pač pa kupujejo plemenitko živino, ki jo je dovolj.

Dokler se niso bili uklenjeni sejm za klavno živino, so obiskovali naši nakupovalci vse bližnje in daljne sejme ne samo pri nas, ampak tudi v NRI, a kljub vsem prizadevanjem niso mogli nakupovati dovolj živine po maksimiranih cenah, po višjih cenah pa je pod kaznijo niso smeli plačati. Pri vseh teh težavah nam je v juniju uspelo priskrbiti vsega skupaj 46.056 kg mesa, od tega 20.000 kg govedine. Meso smo morali v prvi vrsti dobaviti bolnišnicam, vojski in menzam.

Prepričani smo, da je piscu omenjene novice dobro znano, da ima delovni kolektiv vsake gospodarske organizacije eminenten interes na tem, da ustvarjajo planirani dohodek po tarifnem pravilniku. Tudi iz tega razloga smo si prizadevali in se trudili, da bi pri preskrbi našim potrošnikom čim več mesa. Če nam to ni uspelo, ni naša krivda. Primerjava z moškimi mesarijami na našem mestu, ker potrebuje Mokronog le po 500 kg mesa na teden, mi pa po 1.000 kg na dan, ob sobotah celo 2.500 do 3.000 kg, da bi zadostili vsem potrebam. Mislimo, da je vsakomur jasno, da se 500 kg

Upamo, da se bo s 15. julijem stanje izboljšalo. S 15. julijem bodo namreč uklenjeni sejm za klavno živino in bodo smele od tega dne dalje odkupovati klavno živino samo kmetijske zadruge preko dogovorov. Če se bo niti po sredilo odkupiti dovolj klavne živine in če nam jo bodo v redu dobavljali, bo mesa dovolj za vse potrošnike. Na žalost pa moramo pripomniti, da kmetijske zadruge razen ene še niso marale skleniti z nami dobavnih pogodb.

MESARIJA NOVO MESTO

JAVNA DRAŽBA

prodaja stvari iz osnovnih sredstev in inventarja podjetja v likvidaciji »Mlin in žaga« Rigonce.

Na javni dražbi, ki bo 10. avgusta 1959 ob 10. uri dopoldne na kraju samem podjetja v likvidaciji »Mlin in žaga« Rigonce, pošta Dobova, se med drugim prodajajo naslednje stvari iz osnovnih sredstev:

1. Zgradba, s kamenjem zidana in opeko krita — mlin, ki obsega: strešno, stol, strešna opeka, okna, vrata, strop ter zidovje, z obvezno odstranitvijo. Izklicna cena 250.000 din.
2. Francis turbin 15 Hp, izklicna cena 800.000 din.
3. Francis turbin 35 Hp, izklicna cena 1.200.000 din.
4. Dinamo »Elins«, kapaciteta 45 žarnic a 100 W, izklicna cena 100.000 din.
5. Venecianka 1 list s pripadajočim mehanizmom, izklicna cena 80.000 din.
6. Venecianka 1 list s pripadajočim mehanizmom, izklicna cena 80.000 din.
7. Kamni za mletje žita in koruze — komplet po 18.000 din.
8. Transmislja, 22 m dolžine, premera 90 cm, izklicna cena 60.000 din.
9. Luščilni stroj »Vaks«, izklicna cena 100.000 din.
10. Plansko sito — dvodelno, novo, izklicna cena 150.000 din.

in vse ostale stvari, ki so potrebne za dejavnost mline in žage.

Kot ponudniki lahko nastopajo gospodarske in zadruga organizacije, če teh ni, pa fizične in zasebne pravne osebe. Pred pričetkom javne dražbe položijo ponudniki komisijski za izvedbo javne dražbe gotovino ali barikani ček v višini 10% vrednosti, katero imajo namen dražiti.

Zdražene stvari se morajo odstraniti v roku 1 meseca po izvršeni javni dražbi in so plačljive po gospodarskih in zadruga organizacijah v roku 8 dni, za ostale pa takoj na licu mesta. Ugodnejše pogoje za plačilo zdraženih stvari lahko dovolijo občinski ljudski odbor Brežice. V kolikor javna dražba določenega dne ne uspe v celoti, se ponovi pod istimi pogoji 17. avgusta 1959.

Podroben pregled stvari, ki so predmet te dražbe, je razviden pri likvidatorju UREKU Jožetu, direktorju Splošnega trgovskega podjetja v Dobovi. Ogled stvari, ki so predmet javne dražbe, se lahko izvrši po predhodnem naročilu dneva ogleda pri navedenem likvidatorju.

Likvidacijska komisija Oblo Brežice

V vsako hišo na Dolenjskem in v Sp. Posavju: »DOLENJSKI LIST«

— Oh, ko bi le imeli čimveč takihle železnih pomočnikov! Taki so bili splošni vzdihi zadnje tedne, kjer so kombajni želi in mlatili žito. Premalo jih je, to je vse. Da bi bili odveč ali predragi, tega zdaj ne trdi nihče več, kdor jih je le enkrat videl pri njihovem orjaškem, koristnem delu.

V Gradacu je odprta razstava KPJ

V okviru krajevnega praznika v belokranjskem Gradacu je okrajni odbor za proslavo 40-letnice KPJ s sodelovanjem Belokranjskega muzeja odprl 12. julija v tamkajšnjem Rdečem kotičku razstavo »40 let KPJ«. V sicer nekoliko tesnem prostoru je na devetih panojih dovolj pregledno prikazana zgodovina pot Komunistične partije Jugoslavije od njene ustanovitve preko težkih let ilegalne do zadnje svetovne vojne. S pomočjo fotografij, napisov, literature in originalnih listin si lahko obiskovalec ustvari jasno podoben čas, ko se je na trdnih temeljih delavskega gibanja v jugoslovanskih deželah, pod močnim vplivom oktobrske revolucije 1917 ter po polomu Avstro-Ogrske 1918 v domačem revolucionarnem vrenju v Jugoslaviji rodila KPJ. Vidi njene prve uspehe, ko so prav zaradi njih bili že 29. decembra 1920 z glasovito Obznanilo prepovedani KPJ, SKOJ in Rdeči sindikati.

Gledalec spremlja delo Partije v ilegalni, porast njenega tiska, organiziranje tajnih zbora, vstaje, boj KPJ z nasilnimi šestojanuarske diktature, ki ji sledi aretacije, procesi proti komunistom, qpsodbe in zverinski zločini s strani jugoslovanske fašistične diktature.

Kljub temu Partija raste — 1937 je tudi ustanovil kongres Komunistične partije Slovenije na Cebinovem — in vse njeno delo je usmerjeno v to, da pripravi ljudstvo na velike vojne dogodke, ki jih že napovedujejo spori in grupiranja med vesilami v svetu. Ob izbruhu vojne okrepila KPJ prevzame vodstvo vseh naprednih, zdravih sil naših narodov, ki jih preko vojnih grozot privede do zmage nad sovražniki in do socialistično urejene nove Jugoslavije.

Morda s večjim zanimanjem pa se bo obiskovalec

ustavljaj ob vitrinah, v katerih so razstavljeni dokumenti o revolucionarnem delu Belokranjcev. Že med voditelji vojaškega upora v Judenburgu proti avstrijski monarhiji sta bila Belokranjca Jože Rogelj in Alojz Stefančič, ki sta zvesto pripadnost svojemu ljudstvu tudi plačala z življenjem. Duh upornih Belokranjcev se je pokazal zlasti v dnevih tako imenovane »viniške republike« v aprilu 1919, pri volitvah 1. 1920 in tudi v naslednjih letih vse do 1932, ko so se belokranjski komunisti začeli še tesneje povezovati z vodstvom Partije v Ljubljani. Povezavo je vzdrževal Tone Šušteršič, takrat komunar v ljubljanskih železniških delavnicah. V tem času so vse vidnejša imena belokranjskih komunistov Jake Butala, Nika Černiča, visokošola Janeza Marentiča, Jožeta Berkopca in Lojzeta Miheličiča pa kmetov in delavcev Nika Jakovičiča, Tonea Pezdirca in Kozana, ki se jim pridružijo še Nande Butala, Milan Kovačič, Julij Stampohar, Jure Špehar, Jože Slanc in drugi. Ustanovljene so prve partijske celice, komunisti osnujejo »Društva kmečkih fantov in deklet«, prirejajo tekmovalna kosce, žanji, tesarjev in mizarjev ter širijo svoje ideje. Spontano razbijajo predvolilne shode vladnih kandidatov in nastopajo proti potvarjanju volilnih rezultatov, kar je leta 1935 privedlo v Dragatušu celo do javnega upora. Orožništvo je takrat staležalo v množico in ubilo mlalega kmeta Miha Goršeta iz Sel pri Dragatušu.

Vrste belokranjskih komunistov pa se vedno bolj širijo in utrjujejo. 6. januarja 1937 se zberejo vodilni komunisti na prvo partijsko konferenco v Miheličevih zidanih v Semicu, utrdijo se stare partijske celice in osnujejo nove. Vseslovenski program Zveze delovnega ljudstva, izdelan v Celju 20. oktobra 1939, podpisuje v imenu Belokranjcev tudi pet belokranjskih komunistov. V prisotnosti Vide Tomšičeve je v maju 1940 postavljen prvi Okrožni partijski komitej za področje Bele krajine, ki si še istega leta osnuje tudi svojo ilegalno tehniko.

Ko prične 1. 1940 Cvetkovič-Mačkova vlada množično internirati komuniste in levčarje v Bileci in Ivanjici pri Medjuriču, odzanejo v to zadnje taborišče iz Bele krajine 14 tovarišev, med njimi skoraj vse člane okrajnega komiteja.

Po tem terorju znova utrdi Tone Tomšič partijsko organizacijo v Beli krajini na partijski konferenci januarja 1941. Na tej konferenci, ki je bila na Kanizariji pri Jožetu Dvojmoču, je izvoljen nov okrožni komitej, katerega sekretar postane Matija Bahr, ki se je malo pred tem vrnil iz Francije in Sovjetske zveze.

V obeh zadnjih letih se članstvo Partije v Beli krajini

okrepi z vrstami mladih skojevcev. Po vsej deželi od Gorjancev do Kolpe so raztresena majhna jedra partijskih celic, katerih člani so nenehno na delu, da pripravijo Belokranjce na velike, naglo se bližajoče vojne dogodke. In že je tu druga svetovna vojna, ko se vse belokranjsko ljudstvo, vojaško, politično in gospodarsko aktivno, v strnjenih vrstah bojuje proti fašizmu in nacizmu, bojuje za svobodo in nov socialistični red.

Tako lahko človek po ogledu te zanimive razstave, ki sicer ni ne razkošna ne velikopotezna, dobi vendarle dober pregled dela, borb in uspehov naše Komunistične partije, tako v širšem jugoslovanskem in slovenskem merilu kot v ožjem belokranjskem, kar se vse med sabo lepo dopolnjuje.

Razstava bo odprta vključno do 2. avgusta, potem pa bo prenešana še v druge večje kraje Bele krajine.

Obiskovalci, tovariši iz vojnih let in povojne graditve socia-

Spominsko slavlje nad Miklarji

Ravno pred osemnajstimi leti — julija 1941 — so se pričeli zbirati v gozdovih nad Miklarji prvi belokranjski partizani. Tja jih je usmerila Partija, da pričnejo z organiziranim oboroženim odporom proti okupatorju, da pričnejo boj za osvoboditev in nov družbeni red. Klje na odprto je našel v Beli krajini tako plodna tla kot malokje. Prvi belokranjski partizani so imeli od prve ure polno moralno in materialno pomoč pri ljudeh. Tem prvim partizanom so sledili tisoči Belokranjcev in Belokranjke. Zelo redki so bili, ki ne bi od pričetka do konca sodelovali ali podpirali veliki boj, ki so ga pričeli prvi partizani.

V gozdu nad Miklarji, kjer so prvi belokranjski partizani imeli bivališče, kjer so se zbirali in odhajali na prve oborožene akcije, je bila 22. julija lepa slovesnost: občinski odbor Zveze borcev Črnomelj je obnovil bivališče, ki so ga ta dan slovesno odprli.

Bilo je to res prijetno spo-

minsko slavlje. Udeležilo se ga je približno 80 ljudi iz Črnomelja in okoliških vasi, predstavnikov organizacij in društev mladine, sorodnikov prvih partizanov in drugih. Med njimi so bili tudi nekateri prvi belokranjski aktivisti, preživeli borci prve partijske čete, nekdanji skojevci in organizatorji narodnoosvobodilnega boja v Beli krajini.

Z največjim zanimanjem so udeleženci poslušali pripovedovanje tovariša Milana Simca, preživelega borca prve belokranjske partijske čete, ki je povedal, kako so se zbirali na tem kraju, kako so hodili na akcije in kako so živeli v tem bivališču pred osemnajstimi leti. Z nič manjšim zanimanjem niso poslušali pripovedovanje tovariša Bojana Fabjana o akcijah črnomeljskih skojevcev v prvih tednih okupacije, ki so bile v resni zvezi s prvimi partizani. Tovariš Lado Mišica pa je pripovedoval o delu Partije v Črnomlju, o pobudah komunistov v tistih dneh, o spontanem

Hitro teko leta, vse prehitro in komaj se kdaj ustavi med živahnega dela ob misli, da se dan za dnem vrste z delom vred tudi življenjski jubileji. Tih in neopazno je 11. julija doživel polstoletnico življenja tudi tovariš Franc Dragan v Vidmu-Krškem. Spoštovan in priljubljen med ljudmi, večkrat ljudski poslanec republiške skupščine, je za ta dan dobil od znancev, sodelavcev in prijateljev mnogo priskrbljenih čestitk in dobrih želj, katerim pridružujemo tudi naslednje skromne vrstice.

Draganov oče je bil kovač v Mladju pod Gorjanci; France

Franc Dragan petdesetletnik

mu je že mlad pomagal, osnovno šolo pa je obiskoval v Kostanjevici; izdeloval je z odlično, nato pa dokončal še enoletno kmetijsko šolo na Grmu. Nekaj časa je delal v Prekmurju, po očetovi smrti pa je prevzel domačo malo kmetijo, delal pa vmes tudi v gozdovih, da se je laže izhajalo.

Junija 1941 je bil med prvimi, ki so začeli organizirati oboroženo vstajo in boj proti okupatorju v kostanjevski okolici. Skupno s tovarišem Martinom Bajcem in Lojzeto Colaričem je organiziral Osvobodilno fronto na domačem področju. Njegova zasluga je, da je bil tamkajšnji teren politično pripravljen za oboroženo vstajo proti okupatorjem, saj je delovala OF v vseh vaseh. Prvi partizani na tem območju so našli marca 1942 v Draganovi hiši vse, kar so potrebovali. Okupatorji so mu zato leta 1943 požgali domačijo in odpeljali živino. Tovariš Dragan je odšel v partizane marca 1942. Bil je član rajonskega odbora OF Podbočje, potem njegov sekretar, pozneje sekretar okrajnega odbora OF Kostanjevica, vse dokler ni stopil v borbeno enoto XII. brigade. Za svoje delo med NOB je prejel spomenico 1941, odlikovan pa je razen tega z Redom zaslug za narod, z Redom bratstva in enotnosti II. stopnje in z Redom ter medaljo za hrabrost. Je rezervni kapetan I. kl. JLA.

Po osvoboditvi je bil tov. Dragan na odgovornih političnih položajih. Po dvoletni višji partijski šoli pri CK ZKJ je delal na CK ZKS, bil nekaj časa sekretar OK ZKS Novo mesto, pozneje predsednik okrajne združbe zveze Krško, zdaj pa je član upravnega odbora OZZ Novo mesto.

Sodelavci, tovariši iz vojnih let in povojne graditve socia-

lizma, znanci in prijatelji mu, vsemu mladostnemu in vedno živahnemu, za 50-letnico življenja lahko samo prisrčno čestitajo: dragi France, še na mnoga vesela, zdrava in zadovoljna leta!

V nedeljo na Malkovec!

Ni ga vaščana iz Malkovca in bližnje okolice, ki je preživel strahote druge svetovne vojne, da se ne bi spominjal 2. avgusta 1942. leta. Tega dne so Italijani, seveda s pomočjo domačih izdajalcev, obkolili osvobodjeni Malkovec z vseh strani. V Prijateljevi vili je bil štab čete Dolenjskega oddela in nekaj domačih aktivistov, razen tega pa tudi skladišče usnja. Vse to so Italijani vedeli, zato je njihov nepričakovani napad fašistov (fašistov je kar mrgolelo po Malkovcu in bližnjih vaseh) zbežal ljudi, ki so hiteli na vse strani, da bi si rešili življenja. Vaška straža je bila brez moči; posrečilo se ji je, da se je umaknila, obvestila pa je več ljudi. Vseposvoda je bilo slišati vpitje črnih srajc; ker ni bilo v bližini nobene partizanske enote, so začeli fašisti »junaško« požigati. Pri vili pa se je vnela borba. Stražar Franc Urigelj je z bombo pobil dva fašista, njega pa je pri ekoku iz hiše zadel rafaj strojnice; je sicer ušel Italijanom, vendar pa je potem v materinem naročju izkrvavel. Drugi partizani so poskakali iz vile, a bilo je precej zlomljenih rok in nog, saj so skakali iz višine 5 metrov. Italijanom se je tako posrečilo upustiti partizansko postojanko. Po končani hajki so imeli dva mrtva in več ranjenih. Zaradi tega so pri vili ustrelili 6 talcev-domačinov, medtem ko je Franci Urigelj zaradi ran umrl. Razen dragocenih človeških žrtev so fašisti to jutro požgali 42 poslopij, skoraj celo vas Malkovec in Pavlo vas.

Na malkovškem območju in Pavli vasi je bilo v letih revolucije 53 žrtev, ki so padle bodisi v partizanih ali kot talci. Njegovemu spominu so se lepo oddolžili že leta 1954, ko smo jim sredi Malkovca postavili spomenik. Zdaj se organizacija Zveze borcev Tržišče oddoljuje tudi žrtvam, padlim 2. avgusta 1942. Prav po 17 letih jim bomo v nedeljo popoldne ob 14. uri odkrili spominsko ploščo pri Prijateljevi vili v Kumpalcu. Slavlje bo združeno s krajšim kulturnim sporedom, kjer bomo počastili tudi 40. letnico KPJ.

Popoldne bo organizacija ZB priredila zabavo, kamor vabi vse preživele borce in znance od blizu in daleč na prijetno razvedrilo. Lojze Udovč

Obnovljena spominska lesena koča nad Miklarji bo poslej prijeten kraj izletov

Petdeset plodnih let

Poštari je prinesel majhno, suhoparno obvestilo, ki je povedalo, da je gospodar 7-članske družine mrtev. Nekatje v usjetništvu je za žico sestradan umrl. To je bilo leta 1917, med prvo svetovno vojno. Zajokala je mati in z njo 6 otrok v starosti od enega do desetih let. Pred njimi je bila težka in strma pot. Otrokom je vzela vojna na očeta, ko ga še dobro poznali niso. 88 dinarjev invalidnine na mesec, za šestero lačnih ust. Mati mučenica se prebija s priložnostnim zaslužkom iz dneva v dan. Starejši ji pomagajo, čeprav so še otroci. Tona je priden in v šolo si želi, najprej v gimnazijo. Skoraj brez sredstev, tih in skromen se prebije do osme in maturira.

Tako je pričela življenjska pot Tona VALENTINČICA, ki praznuje danes 50-letnico. Ze zmlada je okusil vse bridke strani življenja. Se otrok je moral pomagati mami, da so bili nahranjeni mlajši bratci in sestre. Sin delavske družine — proletarec se je s stisnjenimi zobmi prebijal skozi življenje. Ker je že mlad okusil vse krivice takratnega družbenega reda, je kmalu našel pravo pot. Že v gimnaziji je bil član napredne dijaške organizacije »Prosveta«, kjer se je ukvarjal z dramatikom in s slikarstvom. Bil je član Sokola in pristal naprednega krila te organizacije. Leta 1931 se kljub terorju ni udeležil državnih volitev. Ko je zatem odšel v vojsko na odsluženje obveznega roka in se kot rezervni oficir vrnil iz šole, je bilo v njegovi knjižnici napisano: »nije dovoljno pouzdan...«

Leta 1933 pa je po daljšem mledovanju dobil pri davčni upravi v Črnomlju službo dnevnikaarja eksekutorja. Moral je pod vsako ceno pomagati družini in je službo sprejel. V službi je, čeprav vester in namtančen delavec, počasi napredoval, ker je nosil pečat borca za napredne ideje. Iz Črnomlja je bil premeščen v Novo mesto, od tam v Ribnico, nato v Kočevje ter nazadnje spet v Novo mesto.

Leta 1941 je že novembra meseca pričel sodelovati z OF. Udeležil se je tudi seje novo-

Novo mesto; odtlej je načelnik oddelka za splošne zadeve pri ObLO Novo mesto.

Tona je znan kulturnoprosvetni delavec. Letos je predsednik PD Dušan Jerob. Vsa leta je član predsedstva občinskega odbora SZDL Novo mesto.

V vseh ocenah in karakteristikah, ki so jih pisali o njem, najdete besede: zelo vester in marljiv. Toda ne le to. Tudi skromen je Tona. Tako skromen, da ga verjetno marsikdo niti ne opazi pri delu. Predan, borben, marljiv, skromen in vedno zvest sin delovnega ljudstva, je Tona Valentincič danes dočkal 50 let.

Iz srca mu čestitamo in želimo še mnogo let življenja in sreče!

SVOJE USLUGE

PRIPOROČA

ELEKTRO — KRŠKO

Videm — Krško

Vse sile za zgraditev

socializma!

SREČANJE NA DEBENCU

Veliko ljudi, med njimi starih borcev in političnih delavcev iz območja občine Trebnje, oddaljenih krajev in iz Ljubljane se je za dan vstaje zbralo pri planinski koči na Debencu pri Mirni. Na popoldanski proslavi je domačin Tona Gracar predstavil navzočim prvega borca tega kraja, tovariša Prparja-Ferbinca, sekretarja partijske šole pri CK ZKS, ki je govoril o dnevu vstaje, o borbah na Debencu in njegovi okolici, kot tudi o glavnih dogodkih v naši notranji in zunanji politiki. Za njim je govoril tudi sekretar obč. odbora SZDL Trebnje Marjan Hočvar, s prijetno zabavo pa je bilo slavlje na Debencu zaključeno. Jože Jakšič

Od Male Loke do Vrhovega

V eni izmed prejšnjih števil smo napisali izjavo kmeta Jožeta Ovna z Vrhovega, ki je med drugim dejal tudi to, da na kmetijskem posestvu Mala Loka ne gospodarijo dobro in da ne ljubijo zemlje. O tej trditvi smo se hoteli prepričati, zato smo obiskali posestvo, ogledali smo si polja, pa tudi okoliške kmete smo vprašali, kaj mislijo o tem posestvu.

Prvi odgovor (Trnje št. 1): »Mislimo, da dobro gospodarijo. Po njihovi pesi pa je tako kot po našem travniku. Saj so prišle zadnjič dekleta in so se zapodile po njivi, pa niso vse pojele. Bodo že...«

Drugi odgovor (dve kmetici na njivi): »Dobro delajo, samo delavcev imajo bolj malo. Saj veste, da hoče danes vsak v službo v mesto. Krompir so sadili pravočasno. Zdaj imajo dobrega direktorja in poslovedjo. Pa na tistega Ovna z Vrhovega smo hudi. On hoče imeti vedno prav. Na posestvu so že pridni. Delator je včasih že ob petih na njivi. Trajajo pa tudi več kot po 8 ur in še ob nedeljah, če je treba. Kar pogledate, kako lep krompir imajo. Tale njiva je njilova,« sta pokazali na njivo poleg njune.

Krompir je res lepo kazal. S posestva sem slisal petelina. »Kikiriki!«. Na njivi ob cesti sta dva s posestva, delavec in delavka, s plugom izpodkopavala plevel po pesi. Ni ga pa bilo nič več, kot po njivah pri vatnih kmetov. V pisarni posestva sem dobil samo blaginjičarico, ki mi je povedala: »Letos smo malo zaostali z delom. Dež je vse skupaj zavrl. Ljudi, ki nam jih je vedno primanjlovalo, bodo letos delno zamenjali stroji. V tem letu smo dobili traktor Ferguson in nekaj priključkov, a žal ne vse. Priključke si bomo posojali s kmetijskimi zadugami Trebnje, Velika Loka in Sentlovrenc.«

Skupno sva si ogledala posestvo. Okoli gradu, ki je last posestva, je

vrt, ki je v veliki večini zasajen z raznimi povrtninami, nekaj gred pa čaka na sajenje poznih vrtnin. V toplih gredah goje kumarje, papriko, paradižnik in drugo.

V svinjaku je živahno, ker imajo precej »mladine«. Letos prašičev ne bodo prodajali, ker jih bodo porabili na svojem pitlišču. Adaptirali bodo tudi svinjake za vzrejo prašičev na posestvu. Zdaj imajo 16 plemenjskih svinj in plemenjaka, kupiti pa jih nameravajo še 24. Ko bo pitlišče gotovo, bodo vzredili letno 800 bekonov.

Konjev imajo 6. Prodali bodo najmanj dva, ker imajo traktor.

Vsaka 21 krav, kolikor jih imajo, daje na dan 12-15 litrov mleka. Razen tega redijo še 10 telic. Osem telet so povrgle umetno osemenjene krave. Vse govede je jerseyse pasme.

Koši in piščancev imajo le nekaj, toliko, kolikor jih potrebuje kmetijska gospodarska šola za učila.

Krompir je kazal večinoma dobro, na neki njivi, ki jo mislijo opustiti, ker je tu slaba zemlja, pa je bil tudi precej slab. Pšenica salto je lepa. Valovila je kot morje. Pravijo, da so strokovnjaki priznali, da je najboljša v kraju.

Delovodja Jože Lustik je povedal: »V letih 1953, 1954, 1955 je pri nas slabo kazalo. Takrat je res po njivah rastle osat in plevel. Napravljena je bila tudi neka zmeda z zemljo splošnega ljudskega premoženja, ki je spadala in še spada pod našo upravo. Zdaj urejamo to zadevo.

V letu 1956 so se stvari pri nas zboljšale. Kmetje prihajajo že k nam po nasvete glede poljedelstva, živinoreje, svinjereje in po razne sadike. Ugled posestva vedno bolj raste.

Perspektivni načrt posestva predvideva na našem posestvu predvsem živinorejo in vzrejo bekonov. Posestvo se vedno bolj preusmerja na ti dve osnovni veji in prilagaja kulture

tema panogama. Gojili pa bomo tudi še žito in krompir.

Kmetje so dolgo gledali z nezaupanjem na posestvo. Nekateri gledajo tako še danes. Ko so se pojavili prvi uspehi, so govorili, češ: »Lahko je njim, ki ne plačujejo zemljarine«. Posestvo pa plačuje zemljarino, plačuje davek od vozov in sploh od vsega, od česar plačujejo tudi kmetje in še več.

V sklopu posestva je tudi enoletna kmetijsko-gospodarska šola, ki je namenjena predvsem kmečkim dekletom. Tu se nauče vse, kar bodo potrebovale v življenju: gospodinjstva, kmetijstva, šivanja in kuhanja. Iz šole pridejo kot polkvalificirane gospodinjke pomočnice, po dveh letih pa lahko opravijo strokovni izpit za višjo kvalifikacijo. Solo obiskuje letos 26 gojenk, ki so iz vseh krajev Slovenije, a največ z Dolenjske. Mesečno oskrba (hrana, internat) stane 4500 dinarjev. Nekateri absolutke te šole so zaposlene tudi po raznih kuhinjah, večina pa jih ostane doma.

Popoldne sem se posvilo od Male Loke in zvil proti Sentlovrencu in Vrhovemu. Med potjo sem videl na njivah kmetice, samo kmetice. Nikjer mož. V šali so mi povedale, da so vsi v službah, sami »ministri«. Spet sem pobasal eno, kaj misli o Mali Loki. Povedala je, da tam kar dobro gospodarijo in da imajo malo delavcev. Pa zdaj je že bolje, ko so dobili Ferguson. Tisti prejšnji, stari traktor, ki je vedno »crknil« prav takrat, ko so ga najbolj potrebovali, naj bi prodali.

Oglasil sem se še pri Ovnu. Takoj me je prijel, češ da nisem napisal vsega, kar mi je zadnjič povedal. Izpustil sem namreč njegovi trditvi, da ne gre v kooperacijo s travniki zato, ker jih moraš potem vsako leto vedno enako gnojiti, kajti če prenehaš, bo potem zraslo na izmučeni zemlji le malo trave; in da ne verjame ugotovitvam strokovnjakov, da bo na

kvadratni meter ali hektar pridelal toliko, kolikor pravijo oni. Pravi, da so mu še za časa obvezne oddaje izračunali, koliko krompirja bo pridelal na m² in so mu določili potem obvezne oddaje 15.000 kg, on pa ga je pridelal le 12.000 kg.

Glede prve trditve sem vprašal nekega strokovnjaka, ki mi je razložil, da je to res nekdanje veljalo za pravilo, čeprav ne drži. Z gnojenjem travnikov zraste več trave nad zemljo in pod zemljo. Trava in korenina, ki ostanejo pod zemljo, se po košnji spreminijo v humus, ki spet ugodno vpliva na rast nove trave. Na njegov drugi pomislek pa bi odgovoril, da takrat pridelkov niso planirali strokovnjaki.

Jože Oven tudi ni prekal trditve, da je videl lani na njivi posestva precej plevela in da je tudi koruza slabo kazala. Letos, pravi, pa je še ni šel tam mimo. Odgovor na to je: tudi lani so se delavci in uprava posestva trudili, da bi bila njihova zemlja čim lepša, čim bolj obdelana, toda primanjlovalo jim je ljudi in strojev. — a so kljub temu obdelali vsa polja in imeli več pridelkov na hektar kot kmetje.

Končno pa ne smemo iti za tem, da bomo drug drugega samo grajali, gledali samo črno. Porabimo svoje moči raje za tiskovanje, kdo bo več pridelal, kdo bo imel lepše pridefke, lepšo živino, lepše sadovnjake! Tekmujemo z ljubeznijo, pomagamo drug drugemu z nasveti! Vsk naj ne vidi pri sebi samo lepe stvari, pri drugih pa samo grde. Vsi smo ljudje, vsi imamo napake. Vsak človek naj bo drugemu pomočnik, prijatelj in ne sovražnik, ker bo le potem življenje lepo kljub težavam. Tako tekmovalje ne bi prinesla samo materialne koristi, se pravi več pridelkov, ampak bi vnesla v naše življenje tudi nekaj lepega, dobrega, človeškega...

JOŽE PRIMC

Kvalitetno in hitro
boste postreženi
v trgovskem podjetju

»POTROŠNJA«
BREŽICE

Nova pota osnovne šole

V naši državi po vojni še ni bil sprejet noben zakon, ki bi urejal osnovno šolstvo. O reformi šolstva na sploh je bilo že mnogo govora in pisanja, izvedene so bile tudi že razne organizacijske spremembe v dosedanjem sistemu in praksi. Toda šele letos spomladi je prišel pred ljudsko skupščino LRS predlog zakona o osnovni šoli. Ta je sklenila, da je treba pred sprejetjem in uveljavitvijo novega zakona dati predlog zakona v javno obravnavo, na kar bo o sprejetju zakona razpravljala ljudska skupščina LRS na jesenskem zasedanju. Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora je predlog zakona objavil v dnevnem tisku z željo, naj se posamezni državljani ter razni organi in odbori s predlogom seznanijo ter pošljejo svoje mnenje oziroma predloge k novemu zakonu o osnovni šoli. S tem so odboru omogočene morebitne spremembe in dopolnitve predlaganega zakona.

O predlogu novega zakona o osnovnih šolah

najbrž o 36. členu, ki pravi, da učenci od 4. do 7. razreda napredujejo tudi v primeru, če so ob koncu šolskega leta ocenjeni iz enega ali dveh predmetov negativno. Vendar pa morajo v naslednjem letu imeti iz teh predmetov pozitivne ocene, če hočejo napredovati. Kdor je ocenjen iz treh in več predmetov negativno, mora razred ponavljati. Ponavljati pa mora razred tudi tisti, ki ima eno ali dve negativni oceni iz predmetov, za katere je bil tudi v prejšnjem letu negativno ocenjen. Popravnih izpitov med počitnicami torej več ne bo, razen za učence 8. razreda, ki so ob koncu šolskega leta ocenjeni z negativno oceno iz enega ali več predmetov. Predlog torej predvideva tudi možnost popravnega izpita za 8. razred iz več kot dveh predmetov. Ves ta novi način napredovanja v višji razred ima pred očmi pozitivni cilj, naj bi učence kljub neuspehu iz enega ali dveh predmetov bil deležen v ostalih predmetih izo-

brazbe na naslednji višji stopnji, pri tem pa obdržal možnost, da neuspeh iz prejšnjega leta v posameznem predmetu zboljša na pozitivno oceno. V nasprotnem primeru mora namreč razred brezpozgovno ponavljati. Člen 38 namreč pravi:

»Učenci od 4. do 7. razreda, ki so ob koncu šolskega leta ocenjeni z negativno oceno v treh ali več predmetih in tisti učenci, ki so bili dve leti zaporedoma ocenjeni iz istega predmeta z negativno oceno, ponavljajo razred.« Dosedanja praksa se v tem pogledu torej bistveno spremeni. Pričakovati je, da bo s tem večji odstotek učencev dosegel popolno osnovnošolsko izobrazbo, kakor doslej, in da se bodo tudi razne razvojne težave, ki večkrat vplivajo na delan neuspeh, omilile brez prehudih posledic za napredovanje k višji vzgoji in izobrazbi. Dober razredni kolektiv bo prišel do večje veljave v odnosu do posameznega člena — učenca.

(Se nadaljuje)

V naslednjih vrsticah bi radi bralcem lista prikazali in podčrtali tiste člene predloga, ki so v primerjavi z dosedanjim načinom osnovnega šolanja novi oziroma drugačni. Razume se, da ves predlagani zakon preveva nov, socialistični pogled na osnovno šolo, ki je deloma utemeljen z našo dosedanjim pojmovno prakso in čim bolj v skladu z modernim pojmovanjem o bistvu osnovnošolske vzgoje in izobrazbe. Predvsem se večidel povsod stavlja na prvo mesto pojem vzgoje ob vzporednem pridobivanju znanja.

Morda bi kdo v 5. členu domneval neskladnost, ko bo bral, da morajo vsi državljani obiskovati osnovno šolo od sedmega do izpolnjenega petnajstega leta, kar bi se razumelo, da otroci obvezno obiskujejo šolo 9 let. Isti člen pa ugotavlja obvezno šolanje za osem let. Tudi 47. čl. pravi, da izpolni učenec obvezno šolanje na koncu šestega šolskega leta, v katerem je dopolnil 15 let starosti. Ta člen pa tudi pojasni, da učenec, ki je zaključil z uspehom šolanje na osnovni šoli, izpolni šolsko obveznost tudi preden je dopolnil 15 let starosti. Doslej je namreč bila praksa, da so učenci po izpolnitvi 14. leta odhajali s šole, tudi če niso končali šole. Po novem predlogu pa učenec, ki še ni končal vseh razredov osnovne šole, ne bo mogel zapustiti šole pred izpolnitvijo 15. letom starosti.

18. člen obvezno ureja pouk na najmanj 210 učnih dni v letu, s čimer se glede učinkovitosti šolskih dni z rednim poukom uvrščamo med šolsko razvitejšo državo. Doslej so namreč starši večkrat po pravi-

Največ razpravljanja bo

Glede ocenjevanja bodo po 32. členu izšli še posebni predpisi. Ocene — pozitivne in negativne — torej ostanejo v vsem osnovnem šolanju. Ocene za posamezne predmete predlaga učitelj, ki počuje predmet, končno oceno pa določa razredni zbor. (107. čl.).

Ze v dosednji praksi je ob posameznih ocenah — pozitivnih in negativnih — po potrebi razpravljali tudi ves razredni zbor. Vendar poudarja 60. člen samostojnost učitelja pri urejanju vzgojnih in izobraževalnih ciljev in pri poučevanju.

Nekaj novega je v 35. členu, ki pravi, da učenci od prvega do vključno tretjega razreda napredujejo po pravilih v naslednji višji razred brez ozira na njihov šolski uspeh. Le v primeru, da bi učenec v prvih treh razredih na splošno slabo uspeval, lahko razredni učitelj odloči, da mora učenec razred ponavljati, toda mora se o tem posvetovati s starši.

Največ razpravljanja bo

Razstava del Trdinovih nagrajencev

Uprava Studijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu je sklenila, da bo po možnosti vsako leto razstavila dela Trdinovih nagrajencev. Prva razstava te vrste je bila postavljena za letošnje podletov 14. julija 1959 in bo odprta do 15. avgusta.

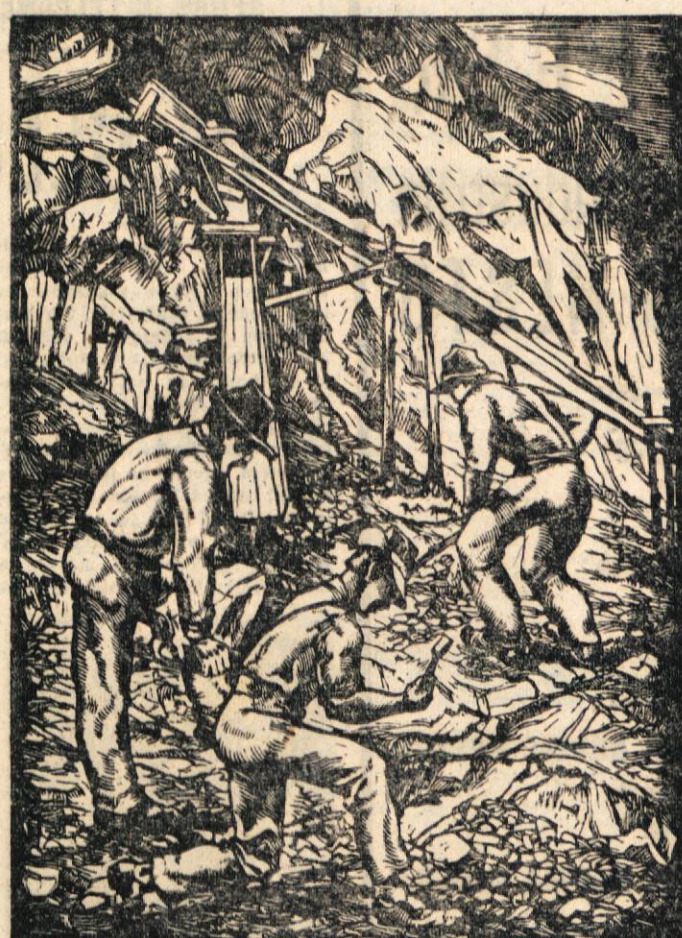
I. Dr. Niko Zupančič: Nemo propheta in patria velja v polni meri za znanstvenika svetovnega pomena dr. Niko Zupančiča, čeprav je razstavljenih sedem domačih diplom lokalnega pomena (časni članek Metlike, časni članek Adlešič in Gradca, časni članek Belokranjskega društva v Metliki, Gasparjeva počastitev ob šestdesetletnici in čestitke Zupančičevim študentom ob osemdesetletnici), zlasti se, kar je v razstavljenih diplomah razvidno, da je dr. Niko Zupančič, univerzitetni profesor v pokopju, tudi dopisni član Društva antropologov v Parizu (od l. 1920), stalni strokovni delegat mednarodnega antropološkega inštituta v Parizu (od l. 1921), član Geografskega društva na kolumbijski univerzi v USA (od l. 1931), časni član najstarejše jugoslovanske kulturne ustanove Matice Srpske v Novem Sadu (od l. 1930), dopisni član italijanskega demografskega in sociološkega društva v Rimu (od leta 1932) in od leta 1939 dopisni član Srbske akademije znanosti v Beogradu.

Vseh eksponatov z Zupančičevega razstave je 119, med njimi 89 Zupančičevih del, sedem spisov o Zupančiču, 23 predmetov (diplom, priprave, fotografije) pa so dekorativni in okvir razstave.

Zaradi majhnega prostora je razstava prikazala le izbor Zupančičevega znanstvenega dela in nerazstavljeneh je ostale, še 60 Zupančičevih del. Razstava pokaže Zupančiča predvsem kot znanstvenika in zato je zelo nepopolna, ker ni mogla zaradi pomanjkanja dokumentacije prikazati tudi Zupančičovo delo v jugoslovanski oziroma v prvi svetovni vojni. To vzel sicer skrajno zaporniti publicistična dela iz te dobe, toda to je premalo za vse opravljeno delo.

Pri Srbih in Hrvatih je Zupančič vpejal antropologijo kot važen del etnologije, ki do takrat, razen pri Bolgarjih, še ni bila zastopana pri Jugoslovanih. Najzanimitejše njegovo delo pa so znanstvena odkritja iz etnologije in zgodovine, ki so prve raziskave prvotne prebivalce Balkana in začetke slovanskih plemen in narodov. Predindoevropski narodi balkanskega polotoka so bili Pelazgi, pripadali so mediteranski rasi in so imeli svoj lastni jezikovni idiom. Pri svojih odkritjih se je opiral na ostle svoje ostanke prebivalcev Troje, Egeje in Krete, ki so bili mali in dolgočasi ter temnih las in temnih oči (Trojanci in Arijanci, Zur prahistorični Etnologije der Troas, Los premiers habitants des pays yougo-slaves, Etnogenezna Jugoslovana (Iragom za Pelazgima, itd.). Se važneje in še bolj zanimivo je odkritje simbolike barv kot atributa k imenom dežel in narodov v srednji in vzhodni Evropi. On je dognal, da imajo barvni atributi narodom in deželam sledeča pomena: bela barva pomeni vzhod, črna sever, modra vzhod in rdeča jug (Značenje barvne atributa v imenu Crvena Hrvatska). Dokazal je tudi, da to znamenovanje ni slovanskega izvora, ampak, da je simbolika barv vrzeta od Avarov, ki so vladali Slovanom v Srednji in Vzhodni Evropi. V muhenski reviji Saculum je neki znanstvenik to povzel in ob koncu svojega spisa bežno omenil, da je zvedel za Zupančiča izjavljajo šele, ko je svoj spis končal in v vsem potrdi Zupančiča. Na demografskem kongresu v Berlinu l. 1935 je v predavanju Rasma estetika jugoslovanskega ljudstva izjavil, da se ljudstva v svojih estetskih nazorih drže okusa množice in da zavračajo, kar poudarja ali manjšina cenijo in da ne velja pregovor somnia praecleara rase.

Zupančičovo znanstveno in publicistično delo je tako obsežno in vsestransko, da se ne moremo ustavljati pri vsakem delu. Posebno važen je Zupančičev govor, ki je izšel v posebni knjigi Slovenski vstani leta 1919, v katerem navdušuje ameriške Slovence za Jugoslovijo v Leningradu je l. 1915 izdal za Slo-

Franjo Stiplovec: KAMENARJI

JUGOSLOVANSKI SEJEM KNJIGE

V Beogradu bo od 30. oktobra do 4. novembra Jugoslovanski sejem knjige, za katerega se je doslej prijavilo že 72 podjetij iz države ter več razstavljavcev iz ZDA, Zah. Nemčije, Francije, Anglije, Poljske, Vzhodne Nemčije, Švice, Italije, Madžarske in Češkoslovske. Zasedene so že tri četrtine prostora za tuje razstavljavce, precej večje pa so tudi razstavne površine domačih razstavljavcev. Nekaj prijav tujih založniških podjetij še pričakujejo.

Razen dosedanje razstave domačih časopisov, časnikov in knjig bo prirejena tudi razstava jugoslovanskega tiska ter razstava izdaj ob 40-letnici KPJ in SKOJ.

VI. festival domačega filma

V puljski Areni se je v soboto začel festival jugoslovanskega filma. Doslej je bilo v Areni prikazanih 52 igranih filmov, ki si jih je ogledalo nad 400.000 ljubiteljev sedme umetnosti. Letos so v večini igrani filmi, poseben poudarek pa bo na razgovorih.

Drvi v Brežicah

Drvi si bodo Brežičani ogledali zanimivo revijo narodnih pesni in humorja na vrtu Doma JLA. Obiskali jih bodo znani sarajevski pevci in humoristi: Zaim Imamović, Beba Selimović, Jovica Petrović, Slavka Petrović, S. Arslanagić, Hamdija Salković, M. Petrović, F. Sarajevske humoriste Brežičani že poznajo, vendar se jim bo tokrat ekipa prvič predstavila v tako velikem številu.

V. B.

Večerna politična šola v Sevnici

Ideološka komisija pri občinskem komiteju ZKS je pred kratkim sprejela sklep o ustanovitvi večerne politične šole v Sevnici. Šola bo pričela delati v oktobru, pouk bo trikrat na teden po dve uri, vpisalo pa se bo lahko od 25 do 30 ljudi. Predvideli so, da bi v šolo sprejeli predvsem funkcionarje iz podjetij in člane Zveze komunistov, ki so na odgovornih mestih. Šola bo trajala 5 mesecev, predavatelji pa bodo v glavnem domači aktivisti in šolniki. Priprave za šolo so že v teku.

Ta komisija je razpravljala tudi o anketi med člani ZK.

Anketa naj bi pokazala, katera področja politične, splošne in kulturne izobrazbe bi prebivalci najbolj želeli. Na podlagi rezultatov ankete bo komisija sestavila program zimskega izobraževalnega dela, želeli pa bi bilo, da o tem izrečejo svoja mnenja tudi Sevnčani na zborih volivcev.

Komisija je bila tudi mnenja, da naj bi sindikalna podružnica učiteljev organizirala poseben študij nalog učiteljskega v zvezi z reformirano šolo. Mnenja, da se o reformi šole le veliko govori, v razredu pa v večji meri ostaja vse po starem, niso čisto brez osnove.

Lutke - izvrstno izrazno sredstvo

Novi slovenski lutkovni filmi

V Triglav filmu so izdelali tri nove lutkovne filme, s katerimi so nadaljevali tradicijo lutkovnega filma, ki je pri nas

Uspeh novih stenografov in strojepisk

V petek, 26. junija sta bila na administrativni šoli v Novem mestu zaključena izpita začetnega stenografskega tečaja, ki ju je organiziralo novomeško Društvo stenografcev in stenograf. Izpiti iz stenografije je položilo 25 tečajnic. Najboljša je bila Cvetka Tomc, iz stenografije pa najboljša Anica Gabrielj. To sta bila prva tečajja, ki ju je organiziralo Društvo stenografcev in stenograf Novo mesto. V prihodnjem šolskem letu bo društvo pripravilo skupno z administrativno šolo nove tečaje.

»Motoritis« — Bučko (Foto: TRIGLAV FILM)

Na univerzitetni študij se pripravlja približno 180 delavcev in nameščencev

Novi predpisi omogočajo letos študij na visokih šolah tudi vsem tistim državljanom, ki niso mogli opraviati mature. Za vpis na visoke šole je treba opraviti le sprejemni izpit, pogoj je pa še najmanj štiri leta trajajoča delovna praksa. Da bi olajšali zainteresiranim tovaršje vpis na univerzo, je Zavod za izobraževanje odraslih v Sloveniji letos prvič organiziral dva tečaja za bodoče slušatelje univerze, ki nimajo mature. Tečajja sta bila v Ljubljani in Mariboru; prijavilo se je najprej 180 delavcev in uslužbencev, na tečajja pa je potem prišlo 120 kandidatov za univerzitetni študij. Nekateri se pripravljajo na iz-

pit tudi sami. Največ zanimanja je letos za študij na pravnih fakulteti, nato na strojni fakulteti in ekonomski fakulteti. Rok za vpis na univerzo poteče 15. avgusta 1959.

SLIKARSKA RAZSTAVA

Božidar Jakac: S POTI PO RDEČI ZEMLJI 1958/1959, ki jo je ob umetniškovi šestdesetletnici priredil Dolenjski muzej v Novem mestu, je podaljšana do konca avgusta 1959. Obiskovalce opozarjamo, da je razstava odprta vsak dan razen ponedeljka od 9.—12. ure, vsak torek in petek pa tudi od 15.—18. ure.

ženi mož se pod vročim afriškim soncem stopi. Film zaključuje otrokovo ihtenje. Režiser Saša Dobrila je bil tudi animator filma skupno z Mitom de Glerio, ki je film snemal. Glasbo je napisal Dane Škerl, scenografija in lutke pa so delo ing. arch. Mirka Lipužiča.

Janez Menart je napisal scenarij za film »Motoritis«, ki ga je režiral in animiral Saša Dobrila s scenografijo in lutkami istega avtorja kot pri prejšnjem filmu. Film prikazuje »bolezen naše mladine«, ki strastno hrepeni po motornih vozilih. Neki fant proda vse, da pride do motorja, samo da bi osvojil dekleta, ki ljubi nekega motorista. Toda njegov trud je bil jalov: dekle gre spet s konkurentom, ki jo odpelje — zdaj že z avtomobilom. Konec je seveda tragičen. Glasbo za ta film je napisal Miran Kvartič, snemal pa je Silvo Hodnik.

»Cigavo je pismo« je režiral Crt Škodlar po scenariju Tona Pavčka. Na obhodu po hišah spoznavajo poštarček navade njihovih malih prebivalcev. Crt Škodlar je bil z Dušanom Hrovatinom tudi animator filma, snemal je Marjan Pfeifer, kompozist pa je Borut Lesjak. Lutke je zamislil Slavko Horčevar, kostume Andra Avčino-va, scenografijo pa Niko Mutal.

Pred snemanjem sta še dva lutkovna filma v barvah. Prvi se imenuje Vasovalec in ga bo režiral Zbore Sintič po scenariju Janeza Menarta in Tona Pavčka. Animator bo Mile de Glerio, kompozist Mojmir Sepe, snemalac pa Silvo Hodnik. — Po scenariju Saše Dobrila bo Mile de Glerio režiral in animiral film »BANKA«. Ostali sodelavci še niso določeni.

F. S.

13. maja letos je minilo sto let, ko se je rodil na Frenji pri Mokronogu Ivan Feliks Sašelj, marljiv zbiralec slovenskega narodnega blaga.

Sašelj oče izhaja iz puškar-ke rodbine iz Borovlj na Koroskem. Priselil se je v Mokronog, kjer je imel pekarno in gostilno. Oženil se je z domačinko in imel številno družino. Sin Feliks se je šolal najprej doma v Mokronogu, gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, teologijo pa je študiral v Ljubljani. Najprej je prišel službovat v St. Peter pri Novem mestu, 36 let je bil župnik v Adlešičih v Beli krajini, skoraj 22 let pa je preživel kot upokojenec v St. Lovrencu ob Temenici na Dolenjskem, kjer je v visoki starosti 85 let umrl. Pokopan je v St. Lovrencu.

Skoraj vsa življenje je preživel Sašelj med belokranjskim in dolenjskim ljudstvom. Življenje in delovanje skromnega in marljivega moža je bilo tesno povezano s čosesko. Zanimal se je za preprosto kmečkovo človeka, za njegovo vsakdanje delo, posebno pa še za njegovo duhovno kulturo — ljudski jezik, pesmi, pravljice, pripovedke, vraže, pregovore.

S slavnosti, ko so podelili letošnje Trdinove nagrade: z leve na desno sede Jože Moreti (prejel zlato odličje Svobode Slovenije), Ante Horjak, Vladimir Stoviček, dr. Niko Zupančič, Tona Pavček in Drago Sproč

Prezrta obletnica

Ob stoletnici rojstva Ivana Feliksa Sašlja

V Beli krajini so bile v času Sašljevega bivanja (1885—1922) še utrjene stare šege. Prebivalci so nosili belo nošo, vodili Zelenega Jurija, kresovali, pesali kolo in koledovali; ljudska pesem je bila zelo bogata in še deloma tvorila. Sašelj je hodil po svoji okolici in s kratkimi, obrabljenimi svinčniki, kakor se ga spominjajo ljudje, beležil vse, da reči. Dopovedoval je ljudem, da se »starinskih poev« ni treba sramovati, naj se jih nauče čim več in jih še dalje goje. To Sašljevo delo je bilo uspešno: med kmečkimi ljudmi jih je našel precej, ki so po njegovem naročilu in navodilih zbirali in zapisovali. Sad tega prizadevanja sta dve knjižici belokranjske ljudske izročila (Bisernice I 1906, Bisernice II 1909; tiskala Krajčeva tiskarna v Novem mestu).

V času, ko je Sašelj zbiral ljudsko izročilo po Beli krajini, je na Slovenskem vladalo živo zanimanje za to delo. Prof. Karel Strekelj je organiziral veliki zbiralni akciji ljudskih pesmi, katere rezultat je bila monumentalna izdaja Slovenske narodne pesmi (I—IV, 1885 do 1923).

Medtem ko je Strekeljva edi-

diva za Pieteršnikov slovar. Z vseh teh področij je pošiljal sestavke v takratno časopisje (Slovian, Slovenec, Carniola, Cas, Domoljub, Dolenjske novice, Lovce, Etnolog, Dom in svet). Omeniti gre tudi Sašljevo zanimanje za naše izselence — skoraj dvajset let je dopisoval v Amerikanskega Slovenca. V St. Petru, Adlešičih in v St. Lovrencu je marljivo pisal župniške kronike, v katerih najdemo dosti zanimivih lokalno-zgodovinskih podatkov in zapiskov o ljudskem življenju. — Zgodovino šempeterske in adlešičke fare je pripravil tudi za tisk.

Delo in zanimanje Ivana Feliksa Sašlja je bilo zelo široko, vendar a nobenem področju ni bil strokovnjak. Bil je človek iz življenja, ki je pozorno spremljal vse pojave okolice, ki ga je obdajala. Njegovo življenjsko delo ni neka enotna dodelana zgradba, ampak niz drobnih prispevkov iz najrazličnejših področij, ki so zanimala delovnega, sredi ljudstva živčevca slovenskega inteligenta ob koncu prejšnjega in na začetku našega stoletja.

DANICA ZUPANČIČ

Praznik trebanjskih gasilcev

V nedeljo bodo razvili nov prapor in proslavili 75-letnico obstoja

Bilo je leta 1884, ko so trebanjski možje razmišljali in sklenili, da bi bilo dobro in koristno, če ustanovijo gasilsko društvo. Ustanovili so ga to leto, da bi pomagali ljudem ob elementarnih nesrečah, posebno ob požarih, ki so bili takrat mnogo bolj pogosti kot danes in tudi večje obsega. Nobenega ustanovitelja ni več med živimi. Zadnji je bil Jože Huč iz Staroga trga, ki je pred nekaj leti umrl.

Letos praznuje društvo 75-letnico obstoja. Lepa doba je to in

list zgodovine ve marsikaj povedati iz teh časov. Premnogokrat je zatrobila gasilska trobenta, pozneje so se presunljivo oglašale sirene na gasilskem stolpu. Gasilci se niso spravedali kje gori, komu gori? Pomagali so vsakemu.

Prvi gasilski dom je stal sredi Trebnjega. Imeli so brigadno na ročni pogon, prevajali so jo pa s konjsko vprego. Pod takimi pogoji je bilo gašenje težavno in zamudno, vendar so se gasilci uspešno izkazali pri gašenju v Mokronogu l. 1908. in v Knežji

vasi l. 1920 ter ob mnogih drugih manjših požarih.

Po prvi svetovni vojni so zgradili nov in večji gasilski dom. Spodaj je orodjarna in garaža, zgoraj sejna soba. Društvo si je nabavilo avto za prevoz gasilcev in brigadno.

Druga svetovna vojna je trebanjsko gasilstvo skoraj uničila. V gasilski dom so se naselili Italijani, okrog doma pa so postavili barake za vojašvo. Vstop v dom je bil civilistom zabranjen in tako je okupator v njem po svoje gospodaril. Brigadno so v naglici odpeljali v Staro trg v nočno lopo, kjer je počivala vso vojno. Skoraj ves ostali inventar so raznesli in uničili. Ko je okupator odšel, smo našli v domu le razdejane prazne stene.

Treba je bilo začeti skoraj znova. Z dobro voljo starih, pa tudi novih članov smo se lotili obnove. Danes imamo po zaustavitvi aktivnega odbora OLO. Novo mesto prevoznik avto in precej dobro opremo, ki nam jo je omogočila OGZ Novo mesto. Objavljena nam je tudi prednoba brigadna, tako da bo društvo lahko prisloščilo na pomoč tudi bolj oddaljenim krajem.

V nedeljo 2. avgusta bo društvo slovesno praznovalo 75-letnico obstoja. Pokroviteljstvo

nač prireditelji je prevzel ljudski poslanec tov. Franc Krešec-Coban, novemu praporu bo pa kumoval domačin mg. ph. Uroš Ruprecht, čigar oče je bil med ustanovitelj društva.

Razvite novega gasilskega prapora bo ob 14. uri.

Vse prijatelje gasilstva iz bližnje in daljnje okolice vabimo na našo proslavo. Imate dobre zveze z avtobusom in prav tako z železnico.

Vsi boste dobrodošli in dobro postreženi z vinsko kapljico iz Klevevca ter z okusno jedjo. Za razvedrilo bodo skrbeli razen domače godbe na pihala še »veseli Dolenjci«.

Iz Bele krajine

Ob Kolpi na Vinici so pripravili taborišče, ki je 27. julija sprejelo okoli 210 mladincev na 16-dnevno taborjenje predvojske vzgoje. Razen rednega učnega programa bodo v popoldanskem urah strokovnjaki razpravljali z mladinci še o 12 poglavjih iz praktičnega življenja in dogajanja, zlasti v družbenem upravljanju, industrializaciji našega gospodarstva ter o bodočih nalogah na področju kmetijstva.

Pohvaliti je treba pobudo občinskega sindikalnega sveta glede organizacije kolektivnih izletov. Posamezne gospodarske organizacije in ustanove so letos izdelale načrt izletov za svoje člane in njihove družine. V občini razpoložljivi avtobus o rezervirani že vnaprej in vsled izrednega zanimanja se morajo posluževati izletniki tudi kamionov.

Na rudniku v Kanjarici so odprli dvoje novih gradbišč. Izvršena so že zemeljska dela pri planiranju terena za gradnjo nove separacije in 400 m nove ceste za povezavo separacije z obstoječo cesto Crnomelj-Vinica. Prav tako so tudi že dokončana pripravljajna zemeljska dela za gradnjo 18-stanovanjskega bloka.

pb.

Iz Kostanjevice

DOBILI SMO NOVO GOSTIŠČE

Pred kratkim je bila ponovno odprta gostilna Kuntarič. Kostanjevica ima tako spet tri gostišča. Kuntaričovo gostišče je lepo urejeno in opremljeno z modernim velikim hladilnikom. Na razpolago ima vse pijače, v lokalni pa izredno čistočo in red. Buffet ima še eno prednost: pred njim je avtobusna postaja. Turistom je na ta način mnogo olajšano čakanje, ker se lahko ob solidni postrežbi in v lepo urejenem lokalni prav dobro počutijo.

GRAJSKE RUŠEVINE OŽIVLJAJO

Zvezni in republiški zavod za varstvo kulturnih spomenikov počasi oživljata ruševine kostanjevškega gradu. Za restavratska dela je letos odmerjenih okoli tri milijone dinarjev. Delo

SEVNIŠKI DROBIZ

Pri urejanju kanalizacije na trgu so delavci zadnje dni odkrili večje število starih kanalov. To sto stari, delno zidani in delno betonirani kanali, ki so pretočni le še na vršnih padcih. V ravnini je strelina kanalov zasutih s peskom, ki ga vane nanosijo nalivi. Pripravlja jo celotno izmenjavo kanalizacije.

Nad tri vagone hrane od RK še vedno čaka na transport v Sevnico. Tu namreč ni primerne skladišča, kjer bi vso to hrano lahko shranili. Da problem zahteva nujno rešitev, kaže tudi podatek, da je bilo na področju občine razdeljene te hrane v vrednosti nad 11 milijonov dinarjev. Kaže, da bodo sedaj končno le našli primerno skladišče, ki ga ni moč dobiti že tri leta.

Mlado in staro se je te dni smukalo okoli cirkusa »Medrano«, ki je štiri dni gostoval v Sevnici. Program je številne gledalce še kar zadovoljil, le o mestu postavitev — cirkus je bil namreč sosed spomenika padlim borcem — so bila mnenja med posamezniki deljena. Menda bi res praviše, če se v bodoče take arene postavljajo na gmajno, ki je bolj primerna. Sicer pa bi moral biti tu, kjer je stal cirkus, park in bo potem za deva rešena.

Priveditveni odbor, ki skrbi pri občinskem ljudskem odboru Crnomelj za prireditve v sklopu proslav 40-letnice KPJ, je poskrbel v tekočem mesecu za zelo pester program, s katerim je zaposlil v številnih akcijah prebivalstvo vseh predelov Bele krajine.

Na dan borca so člani Zveze borcev obiskali znane partizanske kraje in obdarovali najbolj zaslužne družine. Na Sinjem vrhu pri Vinici so odkrili spomin-

opravlja podjetje Remont iz Žužemberka, ki že nekaj let dela v kostanjevskem gradu. Obnovljena dela vodita ing. arch. Milka Čanakova iz Beograda in ing. arch. Spelka Valentičič Arneževa. Medtem ko so lani obnovljali južno steno arkad, se letos zadržujejo predvsem v cerkvi, kjer utrjujejo temelje zlahtnih gotskih stebrov. Prihodnje leto bodo najbrž obnovili štukaturo nekdanjih glavni oltarjem, ladjo pa morda že letos povsem očistili ruševin.

VESELICA NA OŠTRCU
Minulo nedeljo je bila na Oštrcu veselica, ki jo je priredilo invalidsko združenje iz Kostanjevice. Oštrčani so bili ob tej akciji zelo zadovoljni, ker so vedeli, da v Kostanjevici mislijo tudi nanje. Veselica je bila dobro pripravljena in lepo obiskana, kar priča, da se marljivo prireditelji vsestransko potrudili.

HMELSKA SUŠILNICA POD STREHO
Pridelovalci hmelja bodo ime, moderno urejeno sušilnico, ki je zrasla zadnje mesece ob cesti iz Kostanjevice v Grad. Na zunaj izgleda prav orjaško. Grad jo gradbeno podjetje Sava iz Krškega in bo vsak čas pod streho. Kostanjevski hmeljarji bodo tako rešeni velike skrbi, ki bi jih sicer trla vsako jesen.

Učiteljstvo Novo mesto bo sprejelo v 1. letnik v šolskem letu 1959-60 dijakov. Zamudniki naj oddajo prošnjo najkasneje 20. avgusta 1959.

Prošnji kolkovani s 30 dinarjem državnih in 30 dinarjem občinskih takse je treba priložiti:

1. Spridelo o dokončani osemletni soli (original).
2. Izpis iz rojstne matične knjige.
3. Zdravstveno spridelo.
4. Mnenje šole.

Pogoji za sprejem:

1. Zdravstveno stanje.
2. Sprejemni izpit iz slov. jezika, matematike in glasnih preizkusov. Odlučniki so oproščeni sprejemnega izpita iz slov. jezika in matematike, morajo pa opraviti glasnih preizkusov.

Razpisna komisija si pridržuje pravico, da po opravljenem sprejemnem izpitu izbere 60 kandidatov.

Kandidati, ki pravočasno vložijo prošnje, bodo pisno obveščeni, kdaj se javijo na sol.

Razpisna komisija.

Živahne prireditve v črnomaljski občini

Priveditveni odbor, ki skrbi pri občinskem ljudskem odboru Crnomelj za prireditve v sklopu proslav 40-letnice KPJ, je poskrbel v tekočem mesecu za zelo pester program, s katerim je zaposlil v številnih akcijah prebivalstvo vseh predelov Bele krajine.

Na dan borca so člani Zveze borcev obiskali znane partizanske kraje in obdarovali najbolj zaslužne družine. Na Sinjem vrhu pri Vinici so odkrili spomin-

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Cetrtek 30. julija — Maksim Perek 31. julija — Ignac Sobota 1. avgusta — Peter Nedelja 2. avgusta — Bojan Ponedeljek 3. avgusta — Stefan Torek 4. avgusta — Dominik Sreda 5. avgusta — Marija

KINO

Brezice: 31. 7. angleški barvni film »Srebrna noč«; 1. 8. angleški film »Bežno srečanje«.

Crnomelj: 31. 7. ameriški barvni film »Prijateljske prepričevanje«; 1. 8. ameriški barvni film »Neznanec je prišel«.

Kostanjevica: 2. 8. sovjetski film »Enajstdesetletje«; 3. 8. italijanski film »Cesta«.

Mokronog: 1. 8. 2. 8. ameriški film »Bosnoga grofica«.

Medija: 1. 8. 2. 8. »Ne kakor tujec«; 3. 8. »Mladi Jurec«.

Dom JNA Novo mesto: 1. 8. 30. 31. 7. ameriški film »Tri Evina lica«; 1. 8. 2. 8. sovjetski film »Idiot«.

Novo mesto »Križec«: 1. 8. 30. 31. 7. slovenski film »Kala«; 1. 8. 2. 8. češki film »Pokorno javljanje«.

Semčje: 2. 8. češki barvni film »Kod in kame«.

Sevnica: 1. 8. 2. 8. ameriški film »Gospod Balančar«.

Trebnje: 1. 8. 2. 8. ameriški film »Ko zima pride«; Predstava v nedeljo ob 16. in 19. uri.

Zužemberk: 2. 8. ameriški film »Osamljeni revolver«.

OBVESTILA

Dijaki dom MDB v Smihelu pri Novem mestu sprejme določeno število dijakov učiteljskega, gimnazijskega in osemletnega v Novem mestu. Vprašalne pole za sprejem gencev, kolkovane s 30 dinarjev državne in 30 dinarjev občinske takse sprejemamo do 10. 8. 1959. Mesecna vzdrževalnina bo 5.300 dinarjev. Podrobna navodila dobite pri upravi doma.

Obveščamo vse dobavitelje žita, da zaradi popravila in čiščenja mliniških naprav ne bo mlin obratoval od 23. do 30. 7. 1959. V tem času tudi ne bomo sprejemali žita v mletje. — KOVACIČ FRANC, mlin, Novo mesto.

Pogrebni zavod v Novem mestu poziva vse najemnike, lastnike grobov na mestnem in smiteljskem pokopališču, da takoj ali najkasneje do konca avgusta 1959 poravnajo zapadle najemnine grobov. V kolikor ne bo najemnika podaljšana ali poravnana, bomo morali grobove prekopati oziroma jih oddati interesom.

Nadalje sporočamo, da so najemniki, lastniki grobov dolžni redno, stalno oskrbovati svoje grobove. Vse zanemarjene grobove bomo kljub poravnani najemninii odvzeli in prekopali. Uprava pogrebnega zavoda sprejema naročila za redno oskrbovanje grobov, urejanje nagrobnih spomenikov in peskanje. Za vsako postavitev okvirja ali spomenika je obvezna predhodna odobritev zavoda.

Zavod ima v zalogi vse vrste mrljiških krst, pregrinjali, okrasov za krste in ostali pogrebni material. Vsa naročila je dostavljati na naslov: Pogrebni zavod Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 3.

RAZPISI

Uprava Kmetijske šole Grm — Novo mesto razpisuje mesto kuharice.

Pogoji: kvalificirana z večletno prakso v kuhinji. Nastop službe lahko takoj ali po dogovoru. Stanovanje samsko zagotovljeno.

Učiteljstvo Novo mesto bo sprejelo v 1. letnik v šolskem letu 1959-60 dijakov. Zamudniki naj oddajo prošnjo najkasneje 20. avgusta 1959.

Prošnji kolkovani s 30 dinarjem državnih in 30 dinarjem občinskih takse je treba priložiti:

1. Spridelo o dokončani osemletni soli (original).
2. Izpis iz rojstne matične knjige.
3. Zdravstveno spridelo.
4. Mnenje šole.

Pogoji za sprejem:

1. Zdravstveno stanje.
2. Sprejemni izpit iz slov. jezika, matematike in glasnih preizkusov. Odlučniki so oproščeni sprejemnega izpita iz slov. jezika in matematike, morajo pa opraviti glasnih preizkusov.

Razpisna komisija si pridržuje pravico, da po opravljenem sprejemnem izpitu izbere 60 kandidatov.

Kandidati, ki pravočasno vložijo prošnje, bodo pisno obveščeni, kdaj se javijo na sol.

Razpisna komisija.

Živahne prireditve v črnomaljski občini

Priveditveni odbor, ki skrbi pri občinskem ljudskem odboru Crnomelj za prireditve v sklopu proslav 40-letnice KPJ, je poskrbel v tekočem mesecu za zelo pester program, s katerim je zaposlil v številnih akcijah prebivalstvo vseh predelov Bele krajine.

Na dan borca so člani Zveze borcev obiskali znane partizanske kraje in obdarovali najbolj zaslužne družine. Na Sinjem vrhu pri Vinici so odkrili spomin-

Učiteljstvo Novo mesto bo sprejelo v 1. letnik v šolskem letu 1959-60 dijakov. Zamudniki naj oddajo prošnjo najkasneje 20. avgusta 1959.

Prošnji kolkovani s 30 dinarjem državnih in 30 dinarjem občinskih takse je treba priložiti:

1. Spridelo o dokončani osemletni soli (original).
2. Izpis iz rojstne matične knjige.
3. Zdravstveno spridelo.
4. Mnenje šole.

ZAHVALE

Toplo se zahvaljujemo vsem tistim, ki so našega občeta

MELETA VRANESICA

iz Metlike, spremili na njegovi zadnji poti in nam izrazili sožalje. Zaljubljeni sin, snaha in vnuki.

Namesto venca na grob pok. Edmunda Kastelica je poklonil Josip Vindišar 2000 dinarjev Zvezne slepih Slovenije, okrajnemu odboru Novo mesto.

Iskrena hvala!

Namesto cvetja na grob Elčita Kastelica poklanjata Rudolf in Pavla Smole okrajnemu odboru Zveze slepih Slovenije v Novem mestu 1.000 dinarjev.

Iskrena hvala!

MAJ OGLASI

KUPIM ZELEZNO TRAVERZO manjšega preseka 4,5-5 m dolgo. Kuhar, Kettejev drevored 33 — Novo mesto.

UGODNO PRODAJAM športni otroški voziček (plamen), popolnoma nov. — Naslov v upravi lista (675-59).

MOSKO OBLEKO in čevlje za menjam za suha drva ali prodam. — Naslov v upravi lista (675-59).

PRODAJAM RABLJEN BOLNISKI VOZIČEK in nekaj pohištva. — Naslov v upravi lista (675-59).

POČENI PRODAJAM skoraj nov električni mlin in voz za pravljenje soli. — Naslov v upravi lista (675-59).

PRODAJAM hišo z gospodarskim poslopjem in kozoletem ter 40 ar zemlje, ob glavni cesti od postaje Sentrupert do Sentruperta. Poslopje si lahko ogledate vsak dan od 10. avgusta. Cena po dogovoru. Anton Mikar, Brinje 14 Sentrupert.

Obveščamo vse dobavitelje žita, da zaradi popravila in čiščenja mliniških naprav ne bo mlin obratoval od 23. do 30. 7. 1959. V tem času tudi ne bomo sprejemali žita v mletje. — KOVACIČ FRANC, mlin, Novo mesto.

Pogrebni zavod v Novem mestu poziva vse najemnike, lastnike grobov na mestnem in smiteljskem pokopališču, da takoj ali najkasneje do konca avgusta 1959 poravnajo zapadle najemnine grobov. V kolikor ne bo najemnika podaljšana ali poravnana, bomo morali grobove prekopati oziroma jih oddati interesom.

Nadalje sporočamo, da so najemniki, lastniki grobov dolžni redno, stalno oskrbovati svoje grobove. Vse zanemarjene grobove bomo kljub poravnani najemninii odvzeli in prekopali. Uprava pogrebnega zavoda sprejema naročila za redno oskrbovanje grobov, urejanje nagrobnih spomenikov in peskanje. Za vsako postavitev okvirja ali spomenika je obvezna predhodna odobritev zavoda.

Zavod ima v zalogi vse vrste mrljiških krst, pregrinjali, okrasov za krste in ostali pogrebni material. Vsa naročila je dostavljati na naslov: Pogrebni zavod Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 3.

GOTNA VAS
Umrla sta: Valentina Sekula, gosposinja iz Rezerde vasi, stara 33 let, in Ana Dragin, užitarica iz Dolca, stara 75 let.

SEMČ
V preteklem mesecu so se poročili: Amalija Kastele iz Brezove rebr. Ivan Medimurec in Marica Sluško. Viha iz Planine.

Umrla je: Marija Plut iz Kali, stara 79 let.

Iz novomeške porodnišnice

V preteklih štirinajstih dneh so v novomeški porodnišnici rodile: Martina Zupančič iz Krke — dekle, Ana Hrovat iz Kanjarice — dekle, Danica Balkovec iz Vinice — dekle, Ana Koba iz Radene — dekle, Ana Lah iz Mladice — dekle, Marija Roje iz Žužemberka — dekle, Franciska Flek iz Tanče gore — dekle, Marija Božič iz Griča — dekle, Cveta Poreber iz Novega mesta — dekle, Jozefa Bambič iz Sentjerneje — dekle, Kristina Adlešič iz Crnomlja — dekle, Terezija Gabrija iz Mirne peči — dekle, Rozalija Hovevar iz Brezovice — dekle, Marija Kuhelj iz Žužemberka — dekle, Slavica Mušič iz Zapudja — dekle, Pepca Blažič iz Vel. Slatnika — dekle, Milka Kovčič iz Drame — dekle, Filomena Berus iz Vel. Podlujana — dekle, Rozalija Kanfelj iz Zanje vasi — dekle, Draga Mohorič iz Trebnjega — dekle, Marija Marušič iz Brezovega — dekle, Amalija Gazdova iz Gotne vasi — dekle, Jozefa Gregorič iz Zabrda — dekle, Jozefa Medle iz D. Suhadola — dekle in dekle, Milka Rapuš iz Novega mesta — dekle, Ivanka Zupančič iz Gor. Gradišča — dekle, Martina Jurajevič iz Kroke — dekle, Silva Nose iz Zagorice — dekle, Frančiška Kapš iz

BREZIŠKA KRONIKA NESREČ
Anton Ban, ključavničar iz Zg. Obreza je pri padcu z motornim kolesom dobil notranje poškodbe. Vinčo Brodnik, vodnik JLA iz Podloga si je pri padcu s kolesa poškodoval levo roko. Tina Simonič, sedestarija iz Družinske vasi, se je z motikou usejala s levo novo Jožico Strojinič, hčerko posestnika iz Radovnice, je vol sunil v desno roko. Anton Kužnik, mizar iz Staroga dvora, se je z motornim kolesom v vasi si poškodoval glavo. Franc Korelec, ključavničarski pomočnik iz Ljubljane, je padel z motorja in si poškodoval levo nogo.

BREZIŠKA KRONIKA NESREČ
Anton Ban, ključavničar iz Zg. Obreza je pri padcu z motornim kolesom dobil notranje poškodbe. Vinčo Brodnik, vodnik JLA iz Podloga si je pri padcu s kolesa poškodoval levo roko. Tina Simonič, sedestarija iz Družinske vasi, se je z motikou usejala s levo novo Jožico Strojinič, hčerko posestnika iz Radovnice, je vol sunil v desno roko. Anton Kužnik, mizar iz Staroga dvora, se je z motornim kolesom v vasi si poškodoval glavo. Franc Korelec, ključavničarski pomočnik iz Ljubljane, je padel z motorja in si poškodoval levo nogo.

BREZIŠKA KRONIKA NESREČ
Anton Ban, ključavničar iz Zg. Obreza je pri padcu z motornim kolesom dobil notranje poškodbe. Vinčo Brodnik, vodnik JLA iz Podloga si je pri padcu s kolesa poškodoval levo roko. Tina Simonič, sedestarija iz Družinske vasi, se je z motikou usejala s levo novo Jožico Strojinič, hčerko posestnika iz Radovnice, je vol sunil v desno roko. Anton Kužnik, mizar iz Staroga dvora, se je z motornim kolesom v vasi si poškodoval glavo. Franc Korelec, ključavničarski pomočnik iz Ljubljane, je padel z motorja in si poškodoval levo nogo.

BREZIŠKA KRONIKA NESREČ
Anton Ban, ključavničar iz Zg. Obreza je pri padcu z motornim kolesom dobil notranje poškodbe. Vinčo Brodnik, vodnik JLA iz Podloga si je pri padcu s kolesa poškodoval levo roko. Tina Simonič, sedestarija iz Družinske vasi, se je z motikou usejala s levo novo Jožico Strojinič, hčerko posestnika iz Radovnice, je vol sunil v desno roko. Anton Kužnik, mizar iz Staroga dvora, se je z motornim kolesom v vasi si poškodoval glavo. Franc Korelec, ključavničarski pomočnik iz Ljubljane, je padel z motorja in si poškodoval levo nogo.

Uprava počitniške kolonije novomeških otrok na Travnj gori nad Sodražico nam je že sredi meseca poslala dolgo pismo o življenju in veselju živžavu otrok, ki pošiljajo lepe pozdrave staršem, znancem in sošolcem. Naj ponovimo na kratko, kako jim gre: ničesar jim ne manjka, veselja, zabav, čudovitih gorskega zraka in odlične hrane — vsega je dovolj! Nadvse so zadovoljni in hvaležni, da so lahko na tako lepih počitnicah.

Posebej nam je pisal še Bogdan Vidoš, doma s Stražnjega vrha, ki se zahvaljuje Oblo Crnomelj, da so ga po boleznih poslali na okrevanje na Travnj goro; tudi Bogdan lepo pozdravlja atka, mamiko in brata Danila, vsi s Travnj gore pa še enkrat vse, ki jih poznajo!

»SUTJESKA« v Dolenjskih Toplicah

V lepem, na novo urejenem taboru SUTJESKA v gozdičku blizu zdravilišča Dolenjskih Toplic je spet vse živo. 70 pionirjev iz vseh jugoslovanskih republik je prišlo sem od 15. do 17. julija. Povabila jih je Zveza društev prijateljev mladine LRS, tabor pa se je začel v nedeljo 19. julija. Slovesne otvoritve so se udeležili tudi tovarš Franc Pirkovič, Irena Levčnik, ing. Vilma Pirkovič, Ada Krivic, predsednik okrajne zveze DPM Ivan Grašič in drugi, medtem ko so pionirji toplaške šole pozdravili mlade goste. Ob otvoritvi je igrala novomeška godba, ob 11. uri pa so

prvikrat dvignili na jambor državno zastavo. Mladi pionirji — taborniki so pozdravili predstavnik oblasti in DPM s cvetjem in toplimi besedami, po otvoritvi pa so dali lep kulturni spored. Zvečer je bila ob tabornem ognju prva zabava, pri kateri so sodelovali tudi taborniki Čete zelene Roga iz Straže; prišlo je precej domačinov.

V ponedeljek so pionirji iz SUTJESKE obiskali Novo mesto ter si ogledali njegove zanimivosti; v načrtu imajo še več izletov po okraju.

D. Gregore.

Za letošnji dan vstaje

V Novem mestu je na predvečer praznika občinski odbor SZDL v sodelovanju z organizacijo Zveze borcev priredil proslavo na Loki, Gustav Jazbinšek je imel slavnostni govor, sledil je kulturni program in nato prosta zabava.

V Trebnjem je občinski odbor ZB organiziral pohod na Debenco, kamor so pohiteli vaščani iz vse občine. S proslavo na Debenco so počastili dan vstaje slovenskega ljudstva.

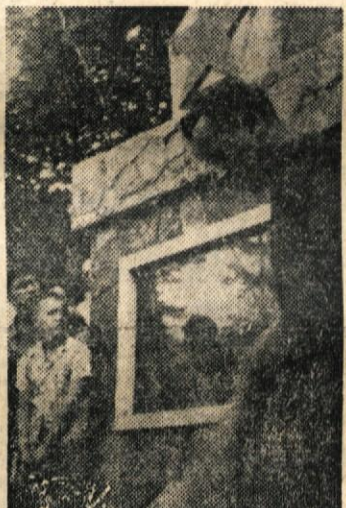
V Sevnici so proslavili dan vstaje s svečanostjo in razvitem prapora krajevne organizacije Zveze borcev.

V Sentjanžu so na dan vstaje odkrili spominsko ploščo padlim v NOV.

V Metliki so priredili na predvečer dneva vstaje svečano akademijo.

V Vidnu-Krškem so na dan vstaje odkrili spomenik na Rorah, kjer je nemški okupator po izdaji zaje prvo partizanško četo. Izbien spomenik je delo prizadevnih članov ZB Videm-Krško. Največ zaslug zanj imata predsednik osnovne orga-

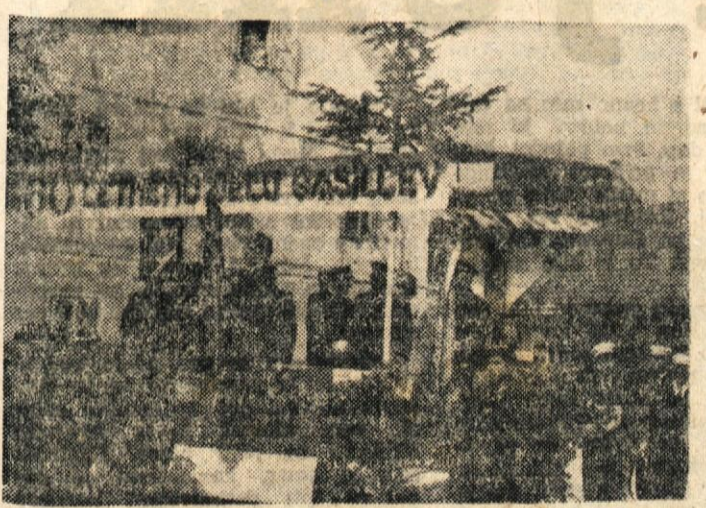
nizacije ZB v mestu tov. Doronik in tajnik tov. Drnovšek, pa tudi odred PVV Videm-Krško. Slava ob spomeniku se je udeležila množica ljudstva, govoril pa je sekretar obč. komiteja ZKS tov. Milan Ravbar

Sekretar občinskega komiteja ZKS Videm-Krško Milan Ravbar je odkril spomenik prvim padlim krškim partizanom v Rorah nad mestom

Ljudstvo se je spomnu prvih krških partizanov lepo oddolžilo. Imena prvih žrtve, ki so jih ujeli 29. julija, nato pa 30. julija 1941 v Dobravi pri Brežici ustrelili, so za vedno vklepane v kamen in srca ljudi: Jože Grabar, Peter Jernež, Zdenko Kaplan, Milan Kaplan, Rado Kaplan, Franc Kastelic, Rajko

60 let šentrupeških gasilcev

Poročani smo že o zgodovini gasilcev v Sentrupertu, ki so predzadnje nedeljo slovesno počastili 60-letnico svojega obstoja. Dopoldne so na gasilskem domu odkrili spominsko ploščo padlim borcem-gasilcem, ob dveh popoldne pa so razvili nov gasilski prapor; kumoval mu je dr. Aleksander Lunaček iz Ljubljane. Po slavnosti je bila na vrtu pri gasilskem domu lepa družabna prireditev z godbo in s plesom. (Foto Erjavec, Stična.)

RAZPIS DELOVNIH MEST
Travsko podjetje »PETROL«, Ljubljana — poslovalnica Novo mesto, SPREJME V SLUŽBO
2 TRGOVSKA POMOČNIKA
ZA BENCINSKI SERVIS NA AVTO CESTI OTOČEC.
Plača po tarifnem pravilniku. Prošnjo z navedbo dosedanje zaposlitve, šolske in strokovne izobrazbe ter kratak življenjepis pošljite na poslovalnico PETROL, Novo mesto.

Perla
KREMA
IN POL

Mlado in staro se je te dni sm

MED DOLENJSKIMI KORENINAMI

O Dularjevem očetu je Dolenjski list že večkrat pisal, nazadnje letos, ko je praznoval 90-letnico. Pa sem še jaz, ki imam rad pogovore s stariimi ljudmi, krenil na njegov dom v Gabejce pri Soteski, da pozvem to in ono iz življenja nekdanjih ribičev in lovcev. In res, ni mi bilo žal, kajti možak je, čeprav ni več tako okreten, kot je bil še pred nekaj leti, zanimiv človek, predvsem pa velik šaljivec, da še danes rad koga potegne za nos s svojo lovsko latinščino.

«No, oče Dular,» sem rekel. «boste povedali kaj zanimivega o sebi, za bralce Dolenjskega lista, ko ste že 90 let na svetu?»

«Kaj naj povem? Rodil sem se v Dolenjem polju. V mladosti sem bil pastir, potem delavec in divji lovec-ravbšic.

Pri starem lovcu, ribiču in šaljivcu Dularju

Veste, pa me nikoli niso dobili. Hodil sem na lov ponoči, zavil v belo ruho, da bi vsak pomislil prej na smrt kakor pa na divjega lovca. Grof Auersperg, graščak v Soteski, me je leta 1895 vzel v službo za lovca in s tem ubil dve

muhi na en mah: znebil se je ravbšica in dobil lovca in ribiča. Veste, tudi ribaril sem od nekdaj rad. Sulce sem maral, ker so pridni; ko so siti, dajo drugim mir, ščuke pa ne igranjem in šalami družbe na ohceti in veselicih. Ko je prišlo v modo fotografiranje — takrat so morali fotografirati nositi s sabo velike škatle in se pokrivati čez glavo s črno cunjjo — se je domislil svoje vrstne šale. Nabavil si je »aparata«, ga zvil v črno cunjjo in postal prvo žrtev. Postal je jo v primerno držo, se potem sklonil pod črno cunjjo na mizi, došel do tri in — sprožil. Oster curek sifona je šnil izpod cunjje nič hudega sluteč žrtvi naravnost v obraz. Ta jo je preplašena ubrala proč, Dular pa je kričal za njo: »Hudik, počakaj, najprej sem te moral umiti, ker si umazan! Ali te bom kar takega slikal?«

Batina, pa je bil res tič tale naš oče Dular!

Toda prišli so nad našo deželo resnejši časi. Tudi ob Krki je besnel narodnoosvobodilni boj. Čeprav jih je imel na hrbtu že nad sedemdeset, je tudi Dular sodeloval s partizani. Prevažal jih je čez Krko s čolnom, ki ga je imel pred Italijani skritega v grmovju. Na mostovju pred stanovališčem pa je izbežal črno cunjjo, kar je partizanom pomnilo, da ni nevarnosti. Če so bili kje v bližini fašisti in so se onstran Krke pojavili partizani, je Dular stopil k bregu in zaklical: »Slab zrak je danes! Partizani so vedeli, da grozi nevarnost, in so se umaknili.

Za svoje delo je bil Jože Dular po vojni odlikovan z Redom zaslug za narod III. stopnje, na kar je po pravici zelo ponosen.

Kukmanova teta v Prečni

Odkar je lani v Podgori umrla skoraj stoletna Neža Turk, je v okolici Prečne najstarejša vaščanka Kukmanova teta. Njej je »samo« 87 let, zato pa še vedno pridno dela na njivi, jo mahne peš v No-

vo mesto in Stražo, pomaga pri bolnikih, če jo pokličejo na pomoč itd.

Ko sem potrkal prvič na njena vrata v Prečni — tu živi zadnja leta, drugače pa je iz Cegelnice — in vstopil, so me izpred številnih pogledov živje, nekam nezaupljive oči. »Ne vem, če sem prav prišel...« sem pričel nekoliko v zadregi. »Menda ste, saj ste prišli skozi vrata!« mi jo je zabelila ženička in pošteno bi me bila zmedla z odgovorom, da me niso že poprej v Cegelnici opozorili na njeno odrezavost. To je bilo že pred leti in ker sva brž prebrodila prvotno nezaupljivost, se še danes večkrat pomeniva o tem in onem, največ pa o starih časih.

Marija Kukman izhaja iz bistrega kmečkega rodu. Njen brat France je bil svojčas najboljši latinček novomeške gimnazije, po maturi pa je odšel k mornarici in postal mornariški komisar v Pulj. Ker so Francetovi sošolci zahajali k njemu na dom, si je od njihovih pogovorov Micka marsikaj vtisnila v svojo bistro glavo in zna to povedati tudi še danes, na primer: kako so študentje prejemali dunajski Zvon na naslov neke dijaške gosposdinje, ker ga sami niso smeli naročati.

Tudi pisatelja Trdin se do bro spominja, saj je šel več-

krat mimo njihove hiše. Bil je velik samotar, čudak posebnih sorte. Očal ni nosil zmerom. Tudi ni bil kaj prijazen z ljudmi. Kadar se je menil z njimi, je morala vedno njegova obveljati.

Kukmanova teta ima izvrsten spomin. Ko je hodila še v šolo k učitelju Pirnatu v Prečno, so na Velikih in Malih tratih (med Cegelnico in Prečno) kopali železno rudo v hosti pa tudi kar na njivah. Kdor je hotel kopati, se je moral prijaviti štajgerju (pazniku) v Bršlino. Kopači so si morali najprej ležišče rude poiskati. Pred seboj so držali dolgo železno palico z nekakšnim svodom na koncu in jo zasajali v zemljo, dokler ni zaškrobotalo ob rudo. Kjer je bilo nahajališče obsežnejše, so pričeli kopati. Rudo so od tam prepeljavali v Auerspergove fužine na Dvoru. Kopači ni smel nihče braniti, tudi na njivah ne. Sicer pa je tam slabo rodilo, kajti zemlje je bilo le tanka plast in še ta se je močno razgrela, ker je železna ruda pod njo dajala preveč vročine.

Rude je bilo toliko, da so morali ponekod zemljo »cimprati«. To se v hosti še danes pozna. Kopačev je bilo kot mravelj, zato si tiste čase le s težavo dobil delavce za vinograd. Kopače se je začelo nekako leta 1880.

Cegelnica je večkrat pogorela, toda prvič so jo požgali Francozi. To pa je bilo takole: Francozi so se pripeljali v mesto. Njihov ta višji se je pripeljal v Kapitelj. Toda nekdo od domačinov je nanj iz kapitelskega turna streljal, zato je Francoz ukazal požgati mesto, Bršlino in Cegelnico. Tudi Kukmanova hiša v Cegelnici je začela goreti. Tedaj pa je Francoz s pisikom dal znamenje, naj prenehajo po-

Lepe pozdrave vsem bralcem Dolenjskega lista iz Srbije in Makedonije, kjer nadaljujemo to, kar smo lani na Dolenjskem zaključili!

Zigati. Njen stric, ki ji je vse to pripovedoval, je takrat kot otrok živel v Bučni-vasi. Preplašeni kmetje so pred ognjem gnali živino v Trško goro, a Francozi so streljali za njimi v vinograde.

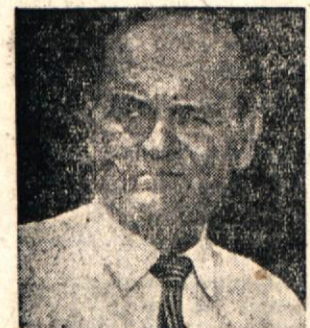
Da, tako je bilo svoje čase in še marsičesa se spominja Kukmanova teta, toda lepega malo, pravi, saj je moral kmetiški človek vedno trdo garati, če se je hotel preživeti.

Eler

Pokažite DOLENJSKI LIST sosedom in znancem, ki ga še ne poznajo!

Naval na Lisco

Odkar je bila zgrajena cesta na Lisco, je na tej priljubljeni postojanki vsak dan večji promet. Oskrbnik pravi, da ni več mirnega dne, da o sobotah in nedeljah sploh ne govorijo. Planinci bodo morali v kratkem razmišljati o razširitvi postojanke, ki je bila že prej večkrat premajhna. Smučarje bo posebej zanimalo, če bo pozimi nova cesta prevozna za avtomobile in smučarje, saj bi to pomenilo lep lagoden smuk prav do železniške postaje Breg. Upajo, da ne bo zadeva obtičala pri enem samem plugu, ki res ne more predstavljati tako velike investicije za društvo.

Brivec K. K. K. — tako pravijo A. C. Hightowerju v Little Rocku v zvezni državi Arkansas v ZDA, kjer je najhujša trdnjava rasizma v vseh državah. Ta gospod se je sam imenoval za Velikega zmaja Ku Klux Klana — rasistične organizacije, ki z nasiljem strahuje črnce in vse druge politične prebivalce ZDA. To so sicer uradno pred štiri leti prepovedali, kaže pa da tega gospodu ACH ni mar. »Poškušali se bomo izogniti nasilju, vendar pa bodo naši ognjeni križi spet plameneli. KKK je kristjanska organizacija,« je izjavil Veliki zmaj novinarja. Kristjanska — kot nekele križarske — ali »namen posvečene sredstva, bi lahko rekli za ta primer.

V svetu je še zelo velik problem na milijone ljudi brez strehe, ki so jo iz tega ali onega vzroka izgubili. Tako je pri delitvi Indije in Pakistana postalo štirinajst milijonov muslimanov brezdomovinskih prebivalcev, nad milijon pa jih je pri tem izgubilo življenje; na šta in sto tisoče jih še vedno živi po raznih begunskih taboriščih (na sliki). Pri omenjeni delitvi je osem milijonov Hinduov zbežalo iz Pakistana v Indijo, medtem ko je šest milijonov mohamedancev pribežalo iz Indije v Pakistan.

Poletni čas je prinesel s seboj pravo poplavo raznih »Miss« po zahodnem svetu. Zdaj so se spomnili tudi ameriški fotografi, da bi izbrali svojo kraljico, ki naj bi predstavljala najbolj hvaležen model za fotografiranje. Izbrali so devetnajstletno študentko Martho Brannon iz Bishopvillea v ZDA. Na gornji sliki jo vidite, ko so ji v Miami Beachu izročili naslov.

Zvest izročilo bi lahko rekli brezposelnemu na gornji sliki, ki se udinja neki veliki trgovski firmi v Clevelandu v ZDA in za majhne denarje stoji ves dan pred trgovino, ne meneč se za spakovanje otrok (na sliki). Trgovca je postavil pred vhod angleškega grenadirja zato, da bi množice spominjal na angleško blago, ki ga trgovina prodaja.

Bikini močnejši od mode. To dokazujejo morske peščice in svetovna jezerska kopališča, kjer se modni ustvarjalci zamažajo, da bi uveljavili svoje modne kreacije v skladu z drugo žensko modo tudi pri kopalnih oblekah. Na sliki zgoraj je takšna nova-modna kopalna obleka, kakor jo kažejo letos po svetu.

Podjetje — enako Suez in Panami — bi lahko imenovali načrt, ki so ga pravkar ureščili v ZDA. Po njem sta velikanški industrijski središči Chicago in Detroit postali morski pristanišči, ker so do njih zgradili prekop in tako povežali Velika jezera z Atlantikom. Na sliki je ožina Tiquos na reki San Lorenzo med jezerom Ontario in Montrealom, po kateri je speljan gigantski prekop. V njem zajeza in pretakajoča se voda hkrati poganja ogromne hidrocentrale, ki dobavljajo elektriko tako ZDA kot Kanadi.

Kljub vsem modnim muham še vedno prevladuje bikini: zanj so ženske odločile predvsem zato, ker do največje možne meje prepušča sončnim žarkom vse telo, ki tako vroče poletja nabere dovolj energije in moči za zimski čas.

CHARLES M. RUSSELL

PASJA JUHA

»Človek, ki še nikoli ni bil lačen, ne ve kaj je dobro,« je pripovedoval Rawhide. »Jedel sem že presna svinjska rebra in prigrizoval zmuznjen prepečenec, pa mi je dišalo kot božično kosilo.

Bill Gurd mi je pripovedoval, da je nekoč lovil. Do mraka je jezdaril naokoli in ni upihnil niti dlake. Legla je že trda tema, ko je naletel na tabor nekega starega domačina. Stari Indijaneц mu je gostoljubno ponudil roko in ga pevalil k sebi. Tako je Bill razsedal, okoličil konja ter vstopil. Lačen kot volk je opazil, da ima Indijanceva žena ovenjake v žerjavi. Vejnata kočja, kamor je komaj bilo moč pobegniti pred vetrom, se mu je na toplem, kjer je dišalo po jedi, zadela kot palača, tako sestradan je bil in utrujen. In ni trpelo dolgo, ko mu je starka že ponudila zvrhan krožnik mesa z ovenjaki in še čaja povrh. Dodobra sit, je po večerji nekajkrat potegnil iz pipe Indijaneц pa je med tem razgrnil odeje in Bill je legel.

Drugo jutro je za zajtrk spet dobil tisto meso, ovenjake in čaj. Ker je ječnost že nekoliko utolžil, je bil to pot pozornejši na pečenko, a vprašal vendarle ni, kakšna je. Odgovor se mu je kar sam ponudil. Ko je šel osedlat konja, je nekaj korakov od kočje skoraj stopil na svezjo pasjo kožo, razprostrto in zaklinjeno v tla. To je bilo kot če bi med kartami zagledal zaznamovane asa — vendar pečenka je bila dobra in Bill jo je obdržal v sebi.

Še nekega drugega patrona sem poznal svoj čas; ta se je klical Jack »Pasja juha«. Nikoli nisem zvedel kako se mu je obesilo to ime, dokler nisem sam taboril s njim. Stari

dečko je bil rudosledec. Lazil in ril je okrog po gricah in upanju, da bo nekaj našel.

Nekje pomladi lovim konje in ne najdem drugega kot sledi. Gori na Ledgepolu sem pod griči; sonce zahaja in konj mi peša. Počasni kruhljavi naprej, ko zagledam na neki bobrovi trati par privezanih indijanskih konjev. Oba sta bila stara pastirska konja. Tudi lastnikov tabor kmalu najdem, nekakšen bivak iz postrani zloženih brun. Med tem ko se še razgledujem po okolici, se prikaže lastnik. »Pasja juha«. Rokujeva se, jaz razsedam in okoličim utrujenega konja. Po večerji, nasičena iz njegovih najboljših zalog (fižola, slanina in posušenih ponvičnikov, kar je dobra hrana za lačnega moža) sedeva, zakadiva in takrat ga vprašam, če je kdaj živel med Indijanci.

»Zavoljo mojega imena misliš. Res se sliši indijansko, a niso mi ga obesili oni. To se je zgodilo pred kakšnimi osmimi zimami. Vračal sem se s potepa za diamanti. Konje sem pustil približno deset milj za seboj pod vznožjem gricev, kjer je dobra paša in manj snežev. Zgradil sem si bivak, trden bivak in s psom, ki je bil z mano, sva se vselila. Nekaj bobrov je bilo v bližini in nastavljen sem vrsto pasti, kajti nameraval sem prezimiti. Hrane nisem imel kaj prida, vendar v gozdovih tam okrog je bilo dosti divjadi in kar ne bi dale pasti, bi dala moja stara puška.

Snež je padel zgodaj in visoko. Tretji dan po mežetu sem stopil na nekakšno zanikrno skalo in izpahnil mi je gleženj. To me je položilo. Nobene druge reči več nisem zmogel kot nalagati na ogenj. Ves

ta čas sem bil s hrano zelo na tesnem. Nekaj odratih bobrov, ki sem jih ujel neki dan, sem pojedel. Moj stari pes mi je prinesel snežnega zajca in lahko si misliš, kako mi je bil dobrodošel. Razdelila sva si ga na pol, vendar po človeško, dal sem mu sprednji del. To je bilo zadnje, kar sva dobila.

Stari Friendship (tako je bilo psu ime) je vsak dan hodil loviti, a ni ujel ničesar in jaz sem vedel, da me ne goljufa — prave udre boke je imel. Nekako po štirih dneh životarjenja ob zraku, je začel Friendship oprezati okrog sebe, kot da ga je nečesa strah. Mogoče je mislil, da ga bom pobasal v kotel, a sodil me je napak. Če bi res storil kaj takega, upam, da bi se zadavil.

Šesti dan sem začel tuhtati. Ležal je blizu ognja. Imel je dolg mesnat rep, zavil v nekakšen vozel. Pravim si: »Juha iz volovskega repa! Kaj pa pasji rep?« Samo za mahljanje mu služi, namesto jezika ga ima in nič drugega. Vendar brez njega bi bil kot mutec brez rok. A osmi dan lačen, z razbolelim gležnjem sem popolnoma ponorel, rep mi ni ni hotel iz glave. Tako sem med tem, ko je pes spal, malo pred poldnem skočil nadenj s sekuro. V sekundi je bilo vsega konec. Friendship je tuleč zginil v gozd, jaz pa sem z njegovim repom v roki zajokal kot otrok. Voda je že vrela in kakor hitro sem posmognil dlako, je bil rep že v kotlu. Obrnil sem se dve moknati vreči, ju otrešil in zbral dovolj moke, da sem juho zasul. Skoro mrak je že bil. Nasitil sem se in če ne bi bilo zastran premišljanja, bi mi teknilo. Vse bi lahko pojedel, a prihranil sem več kot polovico za Friendship, če bi se slučajno vrnil.

Moralo je biti že polnoč, ko se je prirnil k meni pod odejo. Objel sem ga. Mrzel je bil kot mrtva kača in med tem ko sem ga tiščal k sebi, sem cvilil kot otročiček. Ko se je nekoliko ogrel, sem vstal in naložil na ogenj. Nato sem ga poklical k kotlu. Pojedel je vse do zadnje drobščine. Juhe menda ni prepoznal. Če pa jo je, mi je kot pes odpustil.

Vrnila sva se pod odejo. Ravno svitati se je začelo, ko se je javkajoč in vohajoč po zraku splazil ven. Otepal je s krvavim štrlejem in ježil ušesa. Pogledal sem v smer, kamor mi je kazal in niti petindvajset korakov od najinega bivanja sem opazil velikega losa. Droben sneg je narahlo padal, veter je pihal kot nalašč za naju. Se sekunda ni pretekla, ko sem že držal v rokah svojo staro puško, ampak igral sem previdno — zalezel sem ga po indijansko. Berglo sem porabil za naslonilo. Ko je moja stara pokalica spregovorila, se je bil prevrnil — s prebitim tilnikom. Kmalu nato sva oba gohtala toplu, surovo jetra. Videli sem Indijance, ki so počeli; to, a nikoli si nisem mislil, da je v meni toliko volka, ali prav zares, tisto jutro mi je teknilo.

Bik je bil težak, star in precej kitast, vendar jaz in Friendship se nisva spravevala »kakšen«, temveč »koliko« in to sva dobila. Mesa sva imela vse dokler nisva odšla od tam.

»Kaj pa Friendship?« vprašam jaz.

»Poginil mi je pred leti,« je rekel Jack. »Ampak poginil je debel.« (Prevod: M. Sošter)